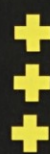

Središče stare Ljubljane s stolnico

BUENOS AIRES
LETO 64 • ŠT. 3
APRIL 1997

duhovno
Življenje

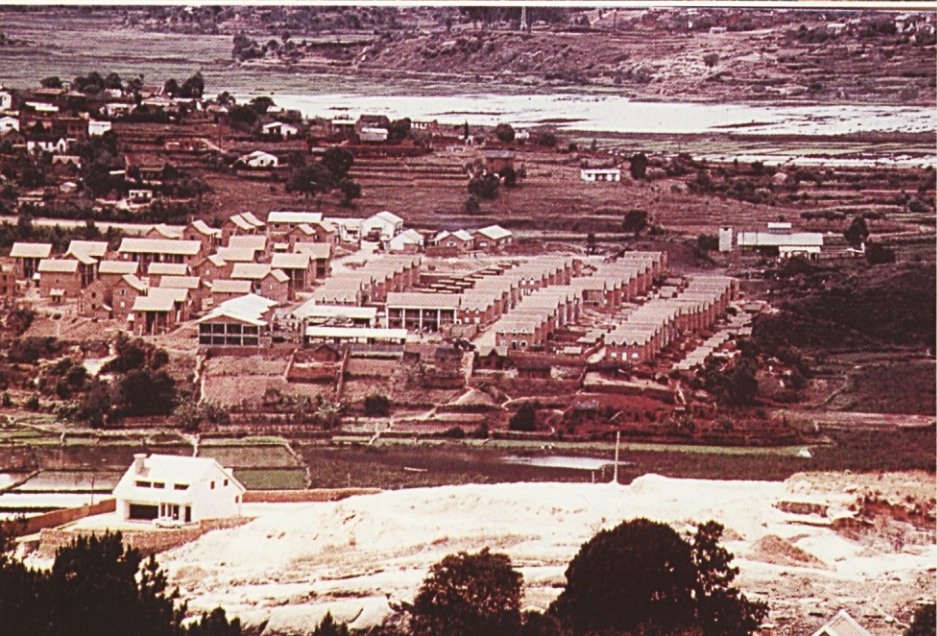
Misijonar Peter Opeka
med najrevnejšimi na Madagaskarju.

Na sredi: Ena od zgrajenih vasi
se imenuje „Slovenska vas“ (vrsta novih
hiš in belih stavb v ospredju slike).

Spodaj levo: Druga takšna vas,
ki jo je zgradilo združenje „Dobri prijatelji“.

Desno: Peter Opeka ob zadnjem obisku
pred domačo hišo v Ramos Mejiji.

POSLANICA novega nadškofa in metropolita ljubljanskega

Bratje in sestre!

Kot vam je znano, me je sveti oče Janez Pavel II. 5. marca imenoval za ljubljanskega nadškofa in metropolita.

V tem trenutku se moje srce obrača k večnemu Pastirju, ki svoje črede nikoli ne zapusti in po svojih svetih apostolih skrbi zanjo in jo vedno varuje, da njegovo Cerkev tudi zdaj vodijo pastirji, ki jih je izbral za namestnike svojega Sina. Njega, ki me je poklical v ta zbor, prosim, da bi to službo opravljal v ponižnosti in ljubezni, in tako upodobil v sebi lik dobrega Pastirja, ki daje svoje življenje za svoje ovce.

Moja hvaležnost gre najprej svetemu očetu, ki mi je z imenovanjem izkazal veliko zaupanje. Ko sem s pisno izjavo potrdil, da sprejemam to službo, sem mu zagotovil, da jo hočem opravljati v duhu služenja Cerkvi, v globoki edinosti vere z njim in v popolnem soglasju z njegovimi smernicami.

Moj prvi pozdrav velja mojemu predniku gospodu nadškofu dr. Alojziju Šuštarju, ki je od leta 1980 vzorno vodil ljubljansko nadškofijo in si pridobil splošno spoštovanje ter neminljive zaslugе za Cerkev, narod in državo.

Iz srca pozdravljam tudi svoja sobrata v škofovski službi: mariborskega škofa Krambergerja in koprškega škofa Piriha, skupaj s pomožnimi škofi v Ljubljani in Mariboru. Posebej pozdravljam člane stolnega kapitlja in voditelje drugih pastoralnih služb v škofiji, kot tudi zbor profesorjev Teološke fakultete.

V tem trenutku gre moja misel k duhovnikom ljubljanske nadškofije. Z mnogimi me vežejo prijateljske vezi in skupni spomini na leta, ko sem bil profesor na Teološki fakulteti. Z drugimi sem se spoznal na raznih tečajih ali na duhovnih vajah. Prav tako se spominjam redovnih duhovnikov, ki delujejo v ljubljanski nadškofiji in tvorijo v moči svetega reda en sam presbyterium okrog škofa. Le-ti so nenadomes-

tljivi del ljubljanske Cerkve. Brez njih ne bi bila to, kar je. Hvaležno se spominjam tudi naših stalnih diakonov.

Ko omenjam duhovnike, ne pozabljam na tiste, ki pogosto v zelo težavnih razmerah delujejo med našimi izseljenci in zdomci ali med drugimi narodi. Poleg napornega dela nosijo še bolečino zaradi oddaljenosti od domovine. Vsem želim biti blizu in jim izkazovati bratsko pomoč in razumevanje.

In kako ne bi v tem prvem trenutku pomislil na naše drage bogoslovce, ki so up in prihodnost Cerkve in škofije! Ko jih iz srca pozdravljam, jim želim tisto srečo in svobodo srca, ki izvirata iz popolne darovanosti Gospodu in njegovi Cerkvi. Izredno pomembno mesto imajo v naši škofiji redovnice in članice svetnih inštitutov. Vsem je znano, kolikšen delež imajo pri poslanstvu Cerkve kot katehistinje ali pomočnice v župniščih in cerkvenih uradih, kot medicinske sestre v bolnišnicah ali strežnice bolnikov v domovih upokojencev ali na domu. Brez njih, ki so materinski obraz Cerkve, bi bilo naše pričevanje za evangelij zelo okrnjeno. Tu naj omenim še slovenske redovnice in laiške misijonarje, ki v najbolj revnih deželah tretjega sveta razdajajo svojo dobroto ubogim in zavrženim.

Bog blagoslovi njihovo delo!

Kot zavzete člane verskega občestva pozdravljam cerkvene ključarje, člane župnijskih svetov, organiste in cerkvene pevce, voditelje mladinskih organizacij in končno vse Božje ljudstvo, to veliko množico Slovencev in Slovenk, ki so stoletja ostali zvesti katoliški Cerkvi in podajali luč vere iz roda v rod, prav do današnjih dni.

Ko govorim o veliki množici vernih Slovencev, ne pozabljam na rojake, ki že desetletja žive na tujem in v težavnih razmerah izpričujejo čudežno zvestobo slovenstvu in krščanstvu. Prejšnja oblast jih je pogosto žalila v njihovih najčistejših čustvih, sedanja pa je bila vse doslej do njih hladna in nezavzeta. Naj vedo, da jim je slovenska Cerkev ostala zvesta in jih je vedno imela za svoje.

Med vernimi kristjani na naših tleh pozdravljam tudi katoliške Hrvate, te naše najbližje brate, ki sodelujejo pri naših občestvih in so nam pogosto zgled predanosti Bogu in Cerkvi.

V tem trenutku imam v mislih in srcu tudi tiste Slovence, ki so se oddaljili od Cerkve, ali pa niso nikdar živeli v njenem okrilju, ker so v šoli ali v domačem okolju dobili o njej iznakaženo predstavo. Ob tem se mora Cerkev nenehno spraševati, kakšno podobo daje navzven, in gledati, da tisto, kar upravičeno odbija ljudi dobre volje, po svoji moči odpravlja. Samo tako bo zablestela v mistični lepoti Kristusove neveste in pritegnila tiste, ki so daleč.

Svoj pozdrav pošiljam tudi slovenskim evangeličanom, skaterimi nas družijo ista vera v Jezusa Kristusa, edinega Odrešenika. Prav tako pozdravljam pravoslavne brate, ki živijo med nami, v prepričanju, da dogodki zadnjih let niso skalili v globinah medsebojnega spoštovanja in prijateljstva. Moj pozdrav velja tudi članom islama in drugih verskih skupnosti v naši deželi.

Državniški čut mi narekuje pozdravne besede predstavnikom svetne

KRATEK ŽIVLJENJEPIS NOVEGA LJUBLJANSKEGA NADŠKOFA

Dr. Franc Rode se je rodil 23. septembra 1934 in je že 35 let duhovnik - lazarist. Doma je z Rodice pri Domžalah. Študiral je v glavnem v tujini. Najprej v Judenburgu, v Avstriji - v taborišču, zatem je obiskoval gimnazijo v Lienzu, Spittalu ob Dravi, potem pa v Argentini, v Escobarju. Tam je stopil tudi v bogoslovje, teološke študije pa je končal v Parizu, kjer je tudi začel duhovniško službo. Po končanem študiju v Parizu se je vrnil v domovino. Od leta 1967 je bil v Ljubljani ravnatelj bogoslovcev lazaristov, predaval pa je tudi na Teološki fakulteti, in sicer praktično apologetiko, teologijo nekrščanskih verstev, uvod v moderni ateizem in osnovno bogoslovje. V tem času je tudi veliko publiciral v Družini, v Bogoslovnem vestniku, pri Mohorjevi. Bil je prvi urednik revije Znamenje. Po 16 letih, leta 1981, je odšel v tujino. V Rim, natančneje v Vatikan, kjer je služboval do zadnjega. Bil je tajnik papeškega sveta za kulturo. Pred tem je bil v papeškem svetu za dialog z neverujočimi.

Misli Franceta Rodeta lahko najdemo tudi v njegovih knjigah. Naj omenimo le nekatere: Mesec dni na Rdečem otoku, Živa verstva, Ožarjeno bivanje, Uvod v moderni ateizem, skupaj z dr. Stresom sta

oblasti: gospodu predsedniku republike, predsednikoma državnega zbora in vlade in drugim nosilcem odgovornosti v državni upravi. Želim, da čimprej dosežemo pravično ureditev odnosov med Cerkvijo in državo, za skupno dobro vseh državljanov, za notranjo pomiritev in mednarodni ugled Slovenije.

Dragi bratje in sestre! V tem prvem pozdravu ne bom razgrinjal pred vami svojega pastoralnega načrta o novi evangelizaciji, ki jo pospešuje sveti oče in po njej kličejo potrebe časa. Naj vam zaupam samo svoje prepričanje, da je v tem smislu mogoče storiti veliko več, kot si ponavadi predstavljamo in kot dejansko storimo. Ko je škof Slomšek 26. septembra 1852 nastanil lazariste pri Svetem Jožefu v Celju, je v svojem nagovoru poudaril tole: „Pra-

Gospod
dr. France RODE CM
Via Pompeo Magno 21
ROMA

**Dragi novoimenovani ljubljanski nadškof,
dragi France,**

iskrene čestitke k Tvojemu imenovanju in najboljše želje!

Pridi čim prej v Slovenijo, da se dogovorimo za dan posvečenja in za prevzem nadškofije.

Želim Ti obilo božjega blagoslovva. Na svidenje in prisrčne pozdrave.

Alojzij Šuštar
nadškof

Ljubljana, 5. marca 1997

izdala Kriterij krščanstva v pluralistični družbi. Pred kratkim je v Parizu izšla druga knjiga L'Eglise national et democratie, ki se prevaja v slovenščino. Zelo odmevno je delo: Spomin, zavest, načrt Cerkev na Slovenskem. Pred kratkim pa je pri založbi Družina izšla knjiga Za čast dežele, v kateri so tudi podrobnejši podatki o njegovem življenju in delu.

Dr. Franc Rode ves čas tudi veliko predava doma in po svetu.

Lansko leto ga je francoski predsednik Jacques Chirac imenoval za viteza

vijo, 'svet se je postaral, človeški rod je izgubljen, Evropi se bliža konec'. Da, če prepustimo človeštvo njegovemu naravnemu toku, njegovi pogubni smeri, ne, če se moč od zgoraj, ki jo ohranjata Jezusova religija in njegova Cerkve, spet razlije v vse razrede človeškega rodu in jih milostno obišče" (Kosar, Slomšek-Fürstbischof, str. 224).

Da, lahko se predajamo malodušnosti in pustimo, da gredo stvari tako, kot pač gredo, se pravi, slabo; da se ljudje prepuščajo svojim grešnim nagnjenjem in zapadajo v neodgovornost in sebičnost, v plehko porabništvo, vulgarnost in cinizem, v zasvojenost z mamilami in celo v hudodelstva. Kar je navsezadnje strašno dolgočasno in žalostno. Lahko pa tudi spremenimo smer in se napotimo proti novim obzor-

Msgr. dr. Franc Rode
ljubljski nadškof
in metropolit

**Spoštovani in
dragi gospod nadškof!**

Slovenski dušni pastirji v Argentini smo z veseljem sprejeli sporočilo o Vašem imenovanju za nadpastirja ljubljanske nadškofije in slovenskega metropolita. Iz srca Vam čestitamo v imenu slovenske skupnosti v Argentini. Zavedamo se, da je to imenovanje znamenje globokega zaupanja slovenske Cerkve in Svetega Očeta, hkrati pa tudi velika odgovornost in silno važno poslanstvo. Z zaupanjem in molitvijo bomo spremljali Vaše nadpastirsko delovanje. Naj Vam Gospod naklanja potrebno modrost, zdravje in moč!

Spoštljiv in prisrčen pozdrav,
Jože Škerbec
delegat za slovensko dušno
pastirstvo v Argentini

Buenos Aires, 7. marca 1997

državnega reda za zasluge, v Franciji.

Gotovo se ga vsi spomnite s srečanja s papežem Janezom Pavlom II. maja v Sloveniji. Takrat je v ljubljanski stolnici prebral papežev govor slovenskim duhovnikom, redovnikom in redovnicam.

jem resnice, lepote in dobrote. Prepričan sem, da je v slovenskem narodu veliko duhovnih energij, ki še niso prišle do veljave. Če smo jih sposobni zdramiti v sebi in pri drugih, smo lahko neizmerno več, kot smo; lahko zaživimo neprimerno bolj čisto in bogato, svobodno in radostno. Pod pogojem, da zaživimo nedoumljivo bogastvo Kristusovega evangelija v vseh razsežnostih osebnega in družbenega življenja.

Pri tem naj nam bo v pomoč priprošnja Device in Matere z Brezij. Njej se na začetku svoje škofovske službe s sinovsko vdanostjo izročam. Naj me ona varuje in vodi pri tem odgovornem in prelepem poslanstvu.

+ Franc Rode
nadškof in metropolit
ljubljski

S KRISTUSOM v tretje tisočletje

PREROJENI Z ZAKRAMENTOM KRSTA

Dragi bratje in sestre!

V zavesti svoje velike odgovornosti pred Bogom se slovenski škofje spet obračamo na vas s postnim pastirskim pismom. To leto naj bi bilo po želji svetega očeta prva stopnja priprave na jubilejno leto 2000. Ponovno odkritje Jezusa Kristusa, edinega odrešenika človeštva, nas usmerja k zakramentu krsta - temelju krščanskega življenja. Postni čas ima, po starodavnem izročilu Cerkve, posebno mesto v pripravi na krst in poživitev krstnih obljub.

Na praznik Gospodovega darovanja v templju starček Simeon imenuje Jezusa LUČ V RAZSVETLJENJE VSEH NARODOV. Tudi krst imenujejo cerkveni očetje RAZSVETLJENJE, ker imajo vsi, ki prejmemo predkrstni ali pokrstni pouk, razsvetljenje duha. Človek sprejme pri krstu besedo, pravo luč, ki razsvetljuje vsakega človeka. Novokrščenec postane otrok luči, kakor lepo poudarja Katekizem katoliške Cerkve (KKC 1216).

Pod močnim vplivom sredstev obveščevanja, posebno televizije, današnji slovenski človek pogosto postaja ujetnik potrošniške miselnosti in nebrzdanega liberalizma. Na to nas je opozoril sveti oče ob svojem obisku v Sloveniji. Posledica takšne usmeritve je odtujenost življenja. Po eni strani je človek pogosto zasut z materialnimi dobrinami, po drugi strani pa utrujen, naveličan in notranje prazen.

Kristus pa prihaja, da bi imeli življenje v sebi in ga imeli v izobilju (Prim. Jn 10,10). Želi ozdraviti in okrepiti človekovo srce, od koder prihaja vse dobro, pa tudi hudo.

Za naše prerojenje in vstajenje nam je Kristus podaril zakrament krsta, ki ga Katekizem katoliške Cerkve predstavi takole: „Sveti krst je temelj celotnega krščanskega življenja, velika vrata k življenju v Duhu in vrata, ki odpro dostop k drugim zakramentom. Po krstu se osvobodimo greha in se prerodimo v božje otroke; postanemo udje Kristusa in se včlenimo v Cerkv ter postanemo deležni pri njenem poslanstvu“ (KKC 1213). Ta zakrament imenujemo tudi „kopal prerojenja in prenovljenja v Svetem Duhu“ (Tit 3,5), ker uresničuje tisto rojstvo iz

vode in Duha, brez katerega nihče „ne more priti v Božje kraljestvo“ (Jn 3,5).

Za prejem zakramenta krsta moramo biti pripravljeni. Ko hočemo zajeti vodo, je velika razlika, če jo zajamemo z vedrom ali z rešetom. Apostoli in njihovi sodelavci ponudijo krst samo tistim, ki verujejo v Jezusa Kristusa.

Ker pri nas večinoma podeljujemo krst otrokom, je potrebna vera staršev in botrov, pa tudi celotne krščanske skupnosti. Škofje zelo priporočamo, da daste otroke krstiti v domači župniji. Če pa bi imeli res tehtne razloge za krst drugod, naj se to zgodi z dovoljenjem domačega župnika. Zaradi zelo močnega vpliva razkristjanjenega okolja je potrebna temeljitejša priprava na vsaj treh srečanjih. Tudi po krstu naj se starši radi povezujejo z župnijskim občestvom in se vključujejo v skupine zakoncev.

Posebno vprašanje predstavljajo botri, ki morajo biti praktični kristjani. Kako naj sicer zagotovijo, da bo otrok tudi krščansko vzgojen? Cerkveni očetje poudarjajo: „Samo

tisti, ki je srečal kristjane z zrelo vero, bo lahko tudi sam postal odrasel v veri“ (Janez Zlatousti). Pogosto zasledimo tudi misel: „Kristjani se ne rodimo, ampak postanemo.“

Danes smo vsi poklicani, da nenehno oživljamo svoj krst. Že papež Pavel VI. je poudaril pomen kateheze oz. katehumenata za uvajanje v krščansko življenje, kakor tudi je to delala prvotna Cerkve. „Če pa tega niso storili, naj opravijo pokrstni katehumenat, da bo njihov krst zaživel,“ pravi papež. Danes imamo veliko število krščenih, ki pa iz svojega krsta ne živijo. Zato je skupna naloga nas vseh, ki smo bili krščeni in poslušamo Božjo besedo, da tako oživimo svoj krst, da bomo iz njega lahko vsak trenutek tudi živeli.

Kristusovo življenje v nas je neizmeren dar, ki pa ga moramo varovati in plemeniti. Le tako bo postal temelj vsega našega delovanja in življenja. Apostol Pavel, ki je globoko doumel skrivnost Kristusove ljubezni, je zaklical: „Ne živim več jaz, ampak v meni živi Kristus!“ (Ga 2,20) in na drugem mestu: „Po Božji milosti sem to, kar sem“ (1 Kor 15,10).

Marija sodeluje pri nadnaravnem rojstvu vsakega človeka. Ona je po obsenčenju Svetega Duha rodila Jezusa, glavo skrivnostnega telesa - Cerkve. Zvesta istemu Duhu „rodi“ pri krstu tudi ude Cerkve. Zaupno se ozirajmo k njej, da bomo znova odkrili, kako lepo je biti kristjan in božji otrok.

POTRJENI V VERI Z ZAKRAMENTOM BIRME

Obisk svetega očeta v naši domovini je potekal pod geslom: Oče, potrdi nas v veri. Prav to se zgodi pri zakramentu birmе, saj beseda birma pomeni POTRDITEV. Obenem pa se z birmo vključimo v Cerkv kot enakopravni udje. Papež Janez Pavel II. je pri maši v Mariboru posebej nagovoril birmance: „Vi, mladi, ki ste že prejeli zakrament birmе ali se nanj pripravljate, pustite, da vas prevzame Kristus, in sprejmite milost Svetega Duha, ki hoče prav prek vas dati novega življenjskega poleta krajevni Cerkvi.“

Ena izmed značilnosti današnje družbe je razosebljenost. Čeprav se srečujemo z mnogimi ljudmi in spoznavamo njihove življenjske značilnosti, tudi po medijih, se vendar velikokrat počutimo osamljene. Človeški odnosi so se poplitvili, žal tudi v Cerkvi.

Posledice so zelo hude. Že naš pesnik Gregorčič je zapisal: „Gorje mu, ki v nesreči biva sam, in srečen ni, kdor srečo uživa sam.“ Ustvarjeni smo, da živimo za druge in z drugimi. Prenehanje ali poplivenje odnosov pomeni razkroj skupnosti na vseh ravneh, od družinskih do mednarodnih odnosov. Tudi Cerkv, če ni skupnost bratov in sester s pristnimi medčloveškimi odnosi, izgublja svojo verodostojnost in privlačnost.

Kristusova zamisel Cerkve je oblikovanje nove „družine“, skupnosti prerojenih božjih otrok. Zato zadnje večerje ni obhajal v običajnem družinskem krogu, kot to še danes delajo Judje, ampak z apostoli, s tistimi, ki so poslušali Božjo besedo in jo sprejeli. Zapoved ljubezni do Boga je postavil ob zapoved ljubezni do bližnjega. Še več: v ljubezni do bližnjega razpoznavamo

SLOVENSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA NA SREČANJU S KUČANOM

Slovenski škofje so se v okviru seje SŠK v Ljubljani, dne 24. februarja 1997, srečali s predsednikom države Milanom Kučanom, ki jih je povabil na pogovor in na kosilo v Vilo Podrožnik. Srečanja se je udeležil tudi apostolski nuncij nadškof Edmond Farhat.

Predsednik Kučan je izrazil zadovoljstvo, da so se škofje ob 4. obletnici priznanja samostojnosti SŠK odzvali njegovemu vabilu. Rimskokatoliška Cerkev v Sloveniji se zdaj - zlasti po papeževem obisku v Sloveniji - spet vrača v javnost, iz katere je bila 50 let izključena. Dejal je, da ga bolj kakor nerešene težave v odnosu med Cerkvijo in državo boli dejstvo, da se stvari sploh ne urejajo. Izrazil je pričakovanje, da bo prišlo do uspešnejšega reševanja težav in povabil škofo k skupnemu premisleku o prihodnosti našega rodu.

Nadškof Šuštar, predsednik SŠK, se je predsedniku države zahvalil za povabilo in ocenil, da Cerkev pri državi pogreša politično voljo za reševanje nujnih vprašanj. Konkretno je navedel nerazumljivo odlašanje in nenehno zavlačevanje gradi-

tve nunciature v Sloveniji. Cerkev hoče izpolnjevati svoje poslanstvo v našem narodu po poti medsebojnega zaupanja in dialoga. Škof Kramberger je posebej poudaril pomen šolstva in humanistične vzgoje: v tej zvezi je navedel nerešeno vprašanje gimnazije v Mariboru in nove cerkve v Velenju in Celju. Tudi škof Pirih je tožil zaradi neuspešnega dogovarjanja glede lokacije za cerkev v Luciji. Vse odgovorne ustanove bi morale več storiti za družino in zakon, saj naš narod izumira. Škof Uran je omenil dobro sodelovanje v pripravi na papežev obisk in popolni zastoj v mešani krovni komisiji. Škof Kvas je poudaril pomen prizadevanja vseh za spravo. V duhu sprave in pravičnega prikazovanja preteklosti je treba vzgajati tudi mla-

soj odnos do Boga.

V poslovnem govoru je Jezus nenehno poudarjal: „Novo zapoved vam dam, da se ljubite med seboj! Kakor sem vas jaz ljubil, tako se tudi vi ljubite med seboj! Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste med seboj imeli ljubezen“ (Jn 13,34-35). Kako moremo biti Božja družina, če ni medsebojne ljubezni? Le če se resnično ljubimo med seboj, smo deležni Božje ljubezni, „ki dela čudeže v prid človeškemu otrokom“. Izpolnjevanje te nove zapovedi lahko iz naše dežele naredi „raj pod Triglavom“. In to zmoremo, nahranjeni z evharističnim kruhom, ki nas vse združi v Kristusu, da z veseljem služimo bližnjemu in tako prinašamo svetu odrešenje. In kako nas ljubi Jezus? Brezpogojno. Tudi, če smo njegovi sovražniki, tudi če smo mi nezvesti, nas on ljubi.

Cerkev je poklicana, da bi bila „vesoljni zakrament odrešenja, to je znamenje in orodje za notranjo zvezo z Bogom in za edinost vsega človeškega rodu (C 1). Prva naloga v tem poslanstvu sta torej edinost in medsebojna ljubezen. Morejo ju uresničevati tisti, ki so prerajeni v Kristusu in potrje-

ni v veri vstopiti v polno občestvo krščanske skupnosti.

Zakrament, ki nas potrjuje v veri in nas v polnosti vključuje v Cerkev, je sveta birma. Danes je ta zakrament v veliki krizi, saj za marsikoga pomeni pravo nasprotje bistva zakramenta: oddaljevanje od vere in Cerkve. Zato si v Cerkvi na Slovenskem prizadevamo, da se to ne bi dogajalo. Škofje se skupaj z duhovniki z vso odgovornostjo obračamo na župnijska občestva, posebej na družine, da pomagata pri iskanju takšnih rešitev, ki bodo mlademu rodu omogočile, da bo vero sprejel zavestno in svobodno kot temeljno življenjsko odločitev in bo mogel iz nje tudi živeti. Danes vedno bolj spoznavamo, da je v ozadju samomorov, droge in alkoholizma, razbitih družin in osebnih tragedij kriza vere in odsotnost žive krščanske skupnosti, posebno v dobi mladostnega zorenja.

V evangeliju beremo, kako je Jezus podal roko in ozdravil najrazličnejše bolezni. Isto želi nadaljevati tudi danes po nas kristjanih, po Cerkvi. Ko bo na današnji mladi rod prišla stiska, kakor je prišla na starozaveznega Joba, in bodo doživeli

NAMEN APOSTOLATA MOLITVE ZA APRIL

Splošni: Da bi sveta maša prebujala v vernikih čut za pravo krščansko svobodo, kakor je bilo rečeno na 46. Mednarodnem evharističnem kongresu.

Misijonski: Da bi kristjani v Hong Kongu nadaljevali svoje pričevanje za vero in edinost, za oznanjevanje in pogovor z vsem kitajskim ljudstvom.

Slovenski: Da bi z vso resnostjo sprejeli papeževe spodbude za duhovno prenovo slovenskega naroda.

dino. Škof Smej je vprašal, čemu se nadaljuje blatenje Cerkve, če smo res vsi odgovorni za boljšo prihodnost.

Predsednik Kučan je odgovoril, da vseh teh vprašanj zdaj ni mogoče rešiti. Dejal je, da ga najbolj skrbi neurejenost odnosov. Zavzemal se je za „civilizacijo ljubezni“ in za skupni pogovor. Škofje so se predsedniku zahvalili za povabilo na to srečanje.

V nadaljevanju svoje seje SŠK so škofje obravnavali preostale točke dnevnega reda.

Anton Štrukelj
tajnik SŠK

„dneve brez upanja“, bodo vedeli, na koga se lahko obrnejo v pomoč: na Kristusa in na Cerkev.

Dragi krščanski starši! Vedite, da so najrazličnejša prizadevanja za temeljitejšo birmansko pripravo, ki bo morda v prihodnosti potekala skozi vse mladostno obdobje, namenjena v dobro vaših otrok in njihove prihodnosti. Zato radi sodelujte pri raznih srečanjih ali pri vodstvu birmanskih skupin, ki so dragocena pomoč mladim v njihovi rasti v dobrem. Predvsem pa v ta namen veliko molimo.

V letošnjem letu sredi meseca avgusta pa bo za mlade po 18. letu starosti še en pomemben dogodek: 12. svetovno srečanje mladih s papežem v Parizu. Sveti oče, ki je v Postojni dokazal svojo veliko ljubezen in zaupanje do mladine ter ji izročil baklo vere, tudi od pariškega srečanja veliko pričakuje.

Z Marijo, Jezusovo materjo in Materjo Cerkve ter naših družin vstopimo z zaupanjem v dogajanje, ki nas vodi v tretje tisočletje in skupaj s svetim očetom prestopimo prag upanja.

Vaši škofje

Kako sem doživljal škofa Rožmana?

S 1. številko je letošnja Družina začela objavljati spomine rajnega ljubljanskega pomožnega škofa dr. Stanislava Leniča. Kot tajnik škofa Rožmana je od blizu spremljal njegovo delo. Leta 1947 je bil zaprt in obsojen na 12 let ječe. Skoraj 8 let je preživel v zaporih, od tega 2 leti v samici. Tam je moral tudi zapisati svoje spomine in delo s škofom Rožmanom. O škofu Rožmanu je javno spregovoril resnico med prvimi v Sloveniji. Svoje spomine je začel pisati ob svoji 70-letnici (leta 1981), a jih je, žal, napisal le do leta 1942. Ob urejanju njegove zapuščine so bili ti zapiski odkriti. Odgovorni urednik Družine jih je dopolnil s spomini, ki mu jih je škof pripovedoval in jih je on posnel na trak zadnje 3 mesece pred škofovo smrtjo.

Škofa Rožmana sem od daleč poznal že v nižji gimnaziji. Če se ne motim, je imel za nas duhovne vaje. Gotovo sem ga slišal navdušeno govoriti. Bil je takrat, ko še ni bil škof, ljubljene mladine, ker je znal govoriti tako možgano in iz srca. Spominjam se, kako smo se mladi razveselili njegovega imenovanja za škofa - koadjutorja. Tisto leto, 1929, smo imeli v Šentvidu kongres Marijinih dijaških kongregacij. Bil je ves čas med nami, ko se je oglasil k besedi, je vedno bil deležen velikega aplavza.

Ko je postal ordinarij, nas je obiskoval v Šentvidu. V višji gimnaziji je vse poznal, večinoma po imenu. Po moji maturi je rekel mojemu župniku Žustu, da bi me rad poslal v Germanik v Rim, a ni bilo denarja.

Ko sem postal njegov tajnik (Rožmanov, op. ur.), je pokazal veliko zaupanja do mene. Čutil sem, da je bila rahla napetost med njim in bivšimi Jegličevimi uslužbenci (Jagodic, Mervec), zato se je rad pogovoril z menoj o vseh, tudi osebnih zadevah.

Po svoji naravi je bil Rožman človek z dobrim in mehkim srcem, intelektualno dovolj močan in razgledan, rad je bral, tudi beletristiko. Bil je močnih čustev, zato tako izvrsten govornik. Plečnik je baje dejal: „V Ljubljani je samo eden zares dober govornik, to je škof Rožman.“

Po svojem zanimanju je bil izrazito pastoralno usmerjen, posebno se je povsod zanimal za fante, za Marijino kongregacijo

Škof Stanislav Lenič

in nato za Katoliško akcijo.

Rožman ni bil nikdar politik. Pač je moral budno spremljati takratno domačo politiko, ki je po letu 1935 iz dotedanje Cerkvi nenaklonjene po šestojanuarskem režimu spet prišla v roke SLS; Korošec se je vrnil iz internacije na Hvaru, ban je postal dr. Marko Natlačen. Vem, da je Rožmana zelo cenil regent knez Pavle, ki je hotel biti nekoč pri banu samo z njim na kosilu.

Ob propadlem konkordatu so jugoslovanski škofje dali posebno izjavo, kjer so mimogrede obsodili tudi ministra Korošca, češ da je popustil nasprotnikom Cerkve. Korošec je takrat o slovenskih škofih dejal: „Tomažiču ne zamerim, da je podpisal, Rožmanu pa, ker ga imam za brihtnega.“ Korošec ni prihajal na škofijo. - Umrli je 14. decembra 1940.

Spominjam se pogreba, kjer mu je Rožman čudovito govoril in ga naslikal kot duhovnika, ki je delal politično, to je, skr-

bel je za javni blagor.

Spominjam se iz mojih prvih tajniških let, da je msgr. Škerbec, kranjski dekan, na nekem zborovanju duhovnikov dejal: „Bodimo hvaležni in veseli, da smo za škofom Jegličem, ki je bil močno politično angažiran, dobili škofa, ki je povsem nepolitičen škof, ki je v resnici pastir vseh, ki mu gre samo za vero in Cerkev.“

Okoli 1940 je bil pri nas čas močne diferenciacije duhov. V katoliškem taboru smo imeli liberalnejše duhove na eni strani - nadaljevanje mladinstva, krščanske socialce itd., na drugi strani pa brezkompromisne borce proti komunizmu - mladce prof. Ernesta Tomca in stražarje prof. Lamberta Ehrlicha.

Ne smemo pozabiti, da smo bili na strogi katoliški strani takrat vsi pod vtisom najbolj grobe stalinističnega komunizma. Naše časopisje je stalno poročalo o vsem, kar se je dogajalo v Rusiji, kjer jim je res šlo za to, da vero povsem iztrebijo.

Prišla je okrožnica Pija XI. Divini Redemptoris s svojim znanim stavkom: „Zato z brezbožnim komunizmom ne bo v nobeni stvari sodeloval, komur je mar krščanske kulture.“

Zato je razumljivo, da je bil tudi škof Rožman odločen nasprotnik brezbožnega komunizma. Kadar je govoril o komunizmu, je vedno dodajal „brezbožni“, komunizem. S tem se je hotel distancirati od gospodarske plati komunističnega nazora in je hotel poudarjati le ideološko stran.

V tedanjih trenjih med katoliškimi skupinami je hotel biti Rožman razumevajoč do vseh. Vsi so želeli imeti škofa za svojega zagovornika, zato so ga vsi obiskovali. Velikokrat je bilo slišati kritiko: „Ko nas posluša, imamo vtis, da je z nami, ko pa pridejo drugi, pa da tistim prav.“

Težko je bilo biti izven skupin. Zato se je končno povsem nagnil na stran Katoliške akcije (KA), kajti narodni odbor z močnim prof. dr. Alojzijem Odarjem je tako pritiskal nanj, da končno ni mogel drugače, posebno še, ko je papež Pij XI. potrdil in odobril ravno tak način KA, kakršen je bil uresničen v Tomčevih mladcih.

Rožman je bil tudi prijatelj dr. Lamberta Ehrlicha, s katerim sta bila že v Celovcu skupaj profesorja. Ehrlich je bil duhovni vodja Stražarjev, močne skupine akademikov, ki so bili strumno organizirani, strogi antikomunisti, močno naslonjeni na Korošca in njegovo politiko. Pripravljali so se, da bodo zavzeli v politiki pomembna

mesta. Rožman se je pod vplivom KA skušal oddaljati od njih, a povsem se ni mogel. Ehrlich, ki ga je bil sam idealizem in nesebičnost, je le imel tudi na Rožmana svoj vpliv.

Dr. Fabijan, profesor, sicer Rožmanov prijatelj, je vodil rahlo levo usmerjene akademike Zarjane. Z njimi so bili Finžgar in drugi duhovniki, ki so prihajali iz mladinskega gibanja. Tudi Fabijan je prihajal k Rožmanu, ki pa se je od te skupine vedno bolj oddaljeval, posebno po znani aferi s Kocbekom in njegovim „Premišljevanjem o Španiji“ v Domu in svetu in po znanem bohinjskem tednu.

Ko sem leta 1940 prišel na škofijo, je bilo ozračje že zelo pod vtisom Hitlerjeve ekspanzije čez Evropo. Prihajal je strah pred vojno. Zdi se mi, da je bil največji realist ravno Rožman, ki je neprestano govoril o nevarnosti, ki nam grozi od Nemcev. Kot koroški rojak, ki je poznal Nemce od blizu, je pogosto ponavljal: „Vi ne poznate Nemcev!“ Nekoč mu je Jagodič pri mizi očital pesimizem; Rožman pa je dejal: „Boste že videli!“

Iz vsega sem imel vtis, da je Rožman vedno slutil nekaj hudega v bodočnosti. Najbrž se je spominjal, da mu je njegov generalni vikar Nadrah že na prvi dekanski konferenci, ko ga je Jeglič predstavil dekanom kot pom. škofa, napovedal „Sedanji škof (Jeglič) je bil konfesor (pričevalec),

novi škof pa bo martyr“.

O teh temnih časih je Rožman mnogokrat govoril. Svaril je ljudstvo pred vojno, ki jo bodo privedli veliki narodni grehi. Veliko je molil in prirejal molitve za mir. Znani so bili njegovi govori na Kureščku pri Kraljici miru.

Pribiti je treba dejstvo, da Rožman nikdar niti za trenutek ni bil za Nemce, ampak ravno nasprotno. Vedno je poudarjal, da so Nemci največji sovražniki slovenskega naroda. To je bilo njegovo osnovno razpoloženje. Do zadnjega dne njegovega bivanja med nami. Spominjam se, da je nekoč z zgražanjem dejal: „Pomislite, general Rupnik je še danes za Nemce in prepričan o njihovi zmagi!“

Vojska se je začela

Proti koncu marca 1941 sem dobil poziv, da se javim pri 110. polku v Celju kot vojni kurat 2. klase. Moral sem takoj odpotovati. Spominjam se, da je Rožman jokal, ko me je ob odhodu blagoslavljal. Iz Celja je naš polk 5. aprila zvečer odpotoval proti Zidanemu Mostu, kjer smo na cvetno nedeljo, 6. aprila, doživeli začetek vojne in bombardiranje Zidanega Mosta. Ponoči smo potovali naprej do Čateža, nato do Samobora in naprej do Karlovca, še pred Karlovcem smo doživeli razpad Jugoslavije, na veliki četrtek so Hrvati oklicali NDH.

Škof G. Rožman s člani Akad. starešinstva l. 1949, ob prvem obisku rojakov v Argentini.

Od leve, prva vrsta: Ruda Jurčec, rav. Ivan Prijatelj, škof, rav. Bogumil Remec in delegat Anton Orehar. **Od leve, druga vrsta:** notar Jože Lesar, sodnik Stanko Črnič, dr. Vinko Brumen, Julij Slapšak in prof. Alojzij Geržinič.

Vrnil sem se na veliki petek prek Gorenjancev domov, k sestri v Šutno, nato v Cerklje. Na torek po veliki noči se mi je še posrečilo ujeti vlak v Brežicah in sem mogel priti v Ljubljano. Škof me je sprejel z velikim veseljem in pripovedoval, kaj so doživeli ta čas.

Na cvetno nedeljo je med preletavanjem sovražnih letal in prvimi strelji posvečeval v škofijski kapeli novomašnike.

Na veliki petek so bili Italijani v Ljubljani, kamor so strahoma mirno vkorakali. Na Rožmanovo veliko začudenje ga je na veliki petek obiskal goriški nadškof Margotti. Zdi se, da mu je manjkalo politične zrelosti in je hotel v naivnosti pozdraviti sosednjega škofa, ko je bila vojna brez žrtev končana. Slišal sem, da je dobil kasneje iz Vatikana grajo zaradi tega dogodka. Santin kaj takega ni storil vso vojsko.

Še kakšnih štirinajst dni po veliki noči se je Rožman strogo držal doma in ni iskal nobene zveze z Italijani. Zavedal se je dejstva krivične okupacije. Ne bi pa bil pošten, če ne bi pripomnil, da je Rožman, ki je tako dobro poznal Nemce, imel italijansko okupacijo za manjše zlo. Nekoč sem slišal, da je eden izmed italijanskih špijonažnih oficirjev dejal: „Škof Rožman je zares iskren in pošten, on pravi, da smo Italijani za Slovence manjše zlo, zlo pa še vedno.“

Tisti čas so začeli prihajati prvi begunci z Gorenjskega in Štajerskega. Na Gorenjskem so zaprli in nato izselili na Hrvaško in v Srbijo vse duhovnike in mnoge zavedne katoliške in druge laike. Prav tako v Zasavju s Krškim poljem, ki je prišlo pod Nemce. Mnogo teh duhovnikov je prišlo v Ljubljano brez vsega. Prav tako je prišlo tudi mnogo mariborskih duhovnikov. Rožman je bil zelo zaskrbljen, kam jih bomo nastavili. ustanovil je poseben odbor za pomoč beguncem, ki mu je predsedoval kanonik Anton Vovk. Pri usmiljenkah v zavetišču sv. Jožefa na Vidovdanski cesti so v zavetišču sv. Jožefa dobili stan.

Vsak dan so prihajale vesti o nemških grozodejstvih. Italijani so se v začetku še dovolj zadržano obnašali. Rožman ni iskal nobenega stika z njimi, dokler niso prišli razni politični voditelji, tudi ban Natlačen, ki so začeli škofa pregovarjati, da bo moral stopiti v stik z italijanskimi okupacijskimi oblastmi, da ne bi naših beguncev vračali Nemcem, česar so se ti silno bali. Tako je prišlo do prve navezave stikov nekje proti koncu aprila. V začetku maja je bil škof z

generalnim vikarjem Nadrahom in stolnim dekanom dr. Kimovcem uradno sprejet in je tam moral prebrati izjavo lojalnosti, ki pa so jo Italijani v tisku močno popravili sebi v korist.

Vem, koliko je imel škof pomislekov grede stika z Italijani. Kako se je trudil, da bi v izjavi, ki so jo zahtevali, povedal samo najnujnejše, da ne bi nikjer pokazal veselja zaradi okupacije. Vsaka oblast je vedno skušala dobiti Cerkev za svojo podporo, tako italijanska, veliko manj nemška, zelo pa tudi nova socialistična.

Škof je bil tiste dni zares postavljen v središče. Oči vseh, razen komunistov, so se ozirale nanj. Postal je nesporna avtoriteta vseh strank, čeprav je bil po svoji naravi apolitičen človek, vedno pa zaveden in velik Slovenec in Jugoslovan. Predvsem pa dober in vedno odprt za trpeče.

Kaj vse je storil za uboge štajerske in gorenjske begunce! Mariborskim bogoslovcem, ki so pribežali, je pomagal urediti posebno bogoslovje pri jezuitih. Osebo je posredoval pri Piju XII., da je sprejel deset bogoslovcev brezplačno v zavod Propaganda in Rimu.

Mnogi so postali odlični duhovniki. Za ostarele duhovnike je uredil dom pri usmiljenkah v zavetišču sv. Jožefa, kasneje še v Stični. Župnikom je pisal, kdo bi mogel sprejeti še katerega duhovnika. Tako so mnogi našli delo in kruh po župniščih.

Jeseni leta 1941 se je škof za nekaj dni umaknil v kartuzijo, kjer je napisal duhovnikom daljše pismo, polno tolažbe, pa tudi spodbude. Tudi že prvo opozorilo zoper komunistično nevarnost.

Leta 1941 je v drugi polovici potekalo še kaj mirno. Tu in tam se je že pojavljalo govorjenje o osvobodilnem boju. Takoj je bilo jasno, da so zadaj komunisti, ki imajo za cilj najprej revolucijo. Osvobodilno gibanje naj služi za sredstvo. Kasnejša zgodovina je to jasno pokazala. Razumljivo je, da je bilo na strani Cerkve takoj opozorilo: „Komur je mar krščanske kulture, ne bo v nobeni stvari s komunizmom sodeloval.“ Ta maksima Pija XI. je bila takrat oznanjevana, da smo bili vsi pod njenim vtisom. Zato je bilo povsod opozarjanje: Pozor, komunisti hočejo priti na oblast.

Takrat smo poznali samo eno obliko komunizma, stalinsko. Koliko je bilo pri nas napisanega in govorjenega o strahotah komunizma v Rusiji! Zato ni čudno, da smo bili vsi nadvse oprezni ob še tako lepi akciji naših komunistov, ki so vsi bili vzgajeni po enakem sistemu.

Začeli so prihajati glasovi o prvih partizanskih akcijah in o odgovoru Italijanov nanje. Rožman je vedno poudarjal, da gremo v nekaj naravni samomor, da smo mi premajhni za takšne akcije. Preveč bo žrtev. Odpor rodi nesorazmerne uspehe.

K njemu so prihajali vseh vrst politiki.

Škof dr. Gregorij Rožman I. 1949 pri slovesni maši za birmo v cerkvi San Carlos v Buenos Airesu.

VSTAJENJE je pesem zemljé

VLADIMIR KOS

Ali ni to stvarstva pesem prava?

Vrnil se je z groba,

vrnil zdrav,

ki so Ga na križ z žebliji pribili,

z mukami dokončno umorili -

On pa tretji dan je z groba vstal!

Ali ni to stvarstva pesem nova?

V zvoku

v tla se zrušenih okov:

z njimi smo bili zaznamovani,

z znakom tem iz raja v čas izgnani -

On pa nam je kupil pot domov.

Kupil s ceno Svojega življenja: -

ni na svetu

takšnih božjih cen -

ni bilo Mu treba križ trpeti,

zanj dovolj bilo bi le hoteti...

Ves je naš na križu, Mož trpljenj!

Ali ni zato Vstajenje pesem?

Sredi svetopisemskih cipres,

sredi naših mest, vasi, naselij,

z njivami, med gorskimi predeli,

z mórjem, ki šepče:

Vse je res.

Natlačen se je vedno bolj umikal v ozadje. Ni hotel igrati prve vloge. Rožmanova delovna soba in salon pred njo sta bila od jutra do večera zasedena. Prihajali so že različni prosilci za pomoč. Italijani so zapirali, pošiljali v internacijo, obsojali. Ljudje vseh barv so prihajali s prošnjami k Rožmanu: „Pomagajte!“ Tu se je začelo tisto tolikrat očitano „sodelovanje s okupatorjem“. Rožman je hotel ohraniti kolikor toliko mirno sožitje, da bi lahko čim bolj učinkovito posredoval.

Nikoli ne bom pozabil prizora, ko sem ga nekega dne spremljal k visokemu komisarju Grazioliju, kamor je šel z listo prošenj za intervencijo. Sredi takratne Zvezde je postal in mi rekel: „Gospod tajnik, po vojni me bodo najbrž obsojali, da sem sodeloval z okupatorjem. Nihče pa ne ve, koliko notranjega odpora me vedno stane, ko grem pred okupatorja. Pa grem, da pomagam nesrečnim ljudem.“ To je bila stalna Rožmanova misel: „Pomagati ljudem.“ Pri tem ni nikdar gledal na prepričanje prosilca. Zgled, ki to potrjuje, je primer organizacijskega sekretarja KPS Toneta Tomšiča.

Ali se revolucionarne metode ponavljajo?

JANEZ GRIL

Slovenski katoliški tednik Družina je bil pred leti med pobudniki zahteve za obnovo kazenskega postopka zoper ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana, ki je bil obsojen pred Vojaškim sodiščem IV. armade leta 1946. Državno tožilstvo je našo pobudo sprejelo. Zgodovinarjema dr. Tamari Griesser-Pečarjevi in dr. Francetu M. Dolinarju je naročilo zgodovinsko študijo o novih dejstvih in dokazih v zvezi z delovanjem škofa Rožmana. Konec leta 1995 je generalni državni tožilec Anton Drobnič pri Okrožnem sodišču v Ljubljani vložil zahtevo za obnovo kazenskega postopka. Založba Družina pa je v sodelovanju z Zvezo zgodovinskih društev Slovenije poročili obeh zgodovinarjev v nekoliko spremenjeni obliki izdala v knjigi z naslovom Rožmanov proces.

V začetku letošnjega leta je v javnost prišla novica, da je Okrožno sodišče v Ljubljani v senatu pod predsedstvom okrožne sodnice Vesne Žalik in okrožnih sodnic Darje Novak-Krajšek in Alenke Grosek zavrnilo zahtevo po obnovi kazenskega postopka zoper obsojenega škofa dr. Gregorija Rožmana. O tem je generalni državni tožilec Družino in podpisanega „kot pobudnika zahteve za obnovo kazenskega postopka zoper škofa dr. Rožmana“ uradno obvestil 3. januarja 1997.

Novica o takšni odločitvi Okrožnega sodišča v Ljubljani je v slovenski katoliški javnosti povzročila veliko presenečenje. To še toliko bolj zato, ker so mnogi medtem časom že prebrali Rožmanov proces in iz

ugotovitev obeh, že po vojni rojenih avtorjev, ugotovili, da je tudi v Rožmanovem primeru šlo za pravi stalinistični proces. Vojaško sodišče tedaj ni iskalo resnice, temveč politično obsodbo Cerkve.

Senat Okrožnega sodišča je svojo odločitev o zavrnitvi zahteve za obnovo kazenskega postopka obrazložil v poročilu, dolgem kar 43 tipkanih strani. Nemogoče je, da bi ga tu v celoti predstavili. Navedli bomo le nekaj primerov, da boste bralke in bralci lahko razumeli, na kakšne dokaze so se sodnice pri tem opirale.

Najbolj zbode v oči dejstvo, da je Okrožno sodišče zavrnilo vse nove predložene

del, koliko protestnih pisem in promemorij je Rožman poslal okupatorskim oblastem za reševanje naših ljudi, ki so bili zaprti, internirani, obsojeni. Lukman nas je opozoril, naj zberemo te dokumente in jih damo advokatu, ki so ga Rožmanu postavili ex off. To smo naredili. Advokat je podpisal reverz, da bo vse vrnil po uporabi. Toda sodišče mu je vse zaplenilo, ni pustilo uporabiti pri obrambi.

(Bo še)

Iz Družine, februar 1997

dokaze z ugotovitvijo, „da niso takšni, da bi lahko... sami zase ali v zvezi s prejšnjimi dokazi povzročili oprostitev obsojenega Rožmana ali njegovo obsodbo po milejšem kazenskem zakonu.“ Teh dokazov pa ni bilo malo. Naj jih naštejemo: zagovor škofa Rožmana, življenjepis in poročilo škofovega tajnika, škofa dr. Stanislava Leniča, izpoved Ivanke Tomšič, matere Toneta Tomšiča, knjiga Ljerke Bizilj Cerkev v policijskih arhivih, knjiga dr. Franceta Bučarja Usodne odločitve, zgodovinski študiji obeh prej omenjenih zgodovinarjev in drugi.

Človeku nehote pride na misel podobnost s povojnim revolucionarnim vojaškim sodiščem: Tako kot je ono tedaj zavrnilo vse dokaze, ki bi bili v korist obtoženca, to sedaj počne tudi ljubljansko okrožno sodišče! Primerjava je še toliko bolj upravičena, ker senat v svoji utemeljitvi ponavlja nekdanji revolucionarni očitke, da je škof pri italijanskih oblasteh prosil za pomilostitev oseb, ki so bile „protikomunistično usmerjene“. Podobno velja za ponovljeni očitke, da je precejšnje število rešenih iz italijanskih zaporov odšlo med vaške straže in kasneje med slovenske domobrance. Je bil za njihovo odločitev, takšno ali drugačno, kriv škof Rožman? Ali za protikomuniste ni smel posredovati, ko pa je iz knjige Rožmanov proces jasno razvidno, da je prosil za vse, tudi za komuniste, celo za sekretarja KPS Toneta Tomšiča?

Iz takšnega in podobnega dokazovanja o tem, da je bila odločitev vojaškega sodišča pred pol stoletja pravilna in da zato ni osnove za obnovo kazenskega postopka, je jasno, da senat Okrožnega sodišča v Ljubljani v celoti sprejema sodbo vojaškega revolucionarnega sodišča. Pri tem povsem zanemarljivo dejstvo, da v tistih hudih časih, v katerih je deloval škof Rožman, ni šlo samo za okupacijo in osvobodilni boj, temveč in predvsem za komunistično revolucijo in meščansko protirevolucijo, skratka za državljansko vojno in nasilno prevzemanje oblasti. Okrožno sodišče v svojem sklepu ostaja pri stereotipnem razumevanju medvojne dogajanja, kot ga je razglašala komunistična propaganda in ga je povojna enopartijska oblast vsilila zgodovino pisju in tudi sodstvu.

Še bolj nesprejemljivo je to, da senat Okrožnega sodišča v Ljubljani Rožmanovemu nasprotovanju komunizmu dodaja besede „oz. osvobodilnemu boju“ in na ta način komunistem enači z osvobodilnim bojem. S tem Rožmanovo versko nasprotovanje komunizmu prikazuje kot politično

Posredoval je v Ljubljani, prosil je papeža. Papež je posredoval, a žal zastoj. Tomšičeva mati je najbolje vedela, kako so tiste dni letele Rožmanove brzojavke v Rim. Ko je bil Rožmanov sodni proces, je čutila dolžnost, da se je sama odločila, da gre na sodišče pričati, kaj je Rožman storil za rešitev njenega sina. Sodišče pa je po nalogu KP ni pustilo pričati.

Naj tu omenim, da je ob Rožmanovem procesu prišel na škofovo prof. dr. Fran Lukman, ki je bil Rožmanov zaupnik tudi v mnogih političnih zadevah in je dobro ve-

Ob „slovenskem Ciceronu“ razmišljajmo o sebi

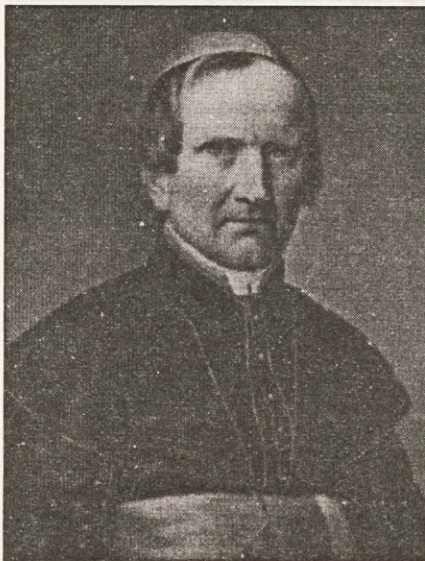
ZORKO SIMČIČ

Dragi rojaki, drage rojakinje: mislim, da ni mogoče govoriti na Višarjah pa ne začeti z mislijo, da stojimo na edini točki Evrope, kjer se stikajo tri evropske rase, trije različni narodi, ne povedati, da gore sicer ločijo države, da pa se prav na vrhovih gora lahko srečajo in razumejo ljudje raznih narodov in jezikov. In tako bi tudi sam o tem razmišljal, ko bi pa vendar skušal pogovor speljati malo po ovinkih...

Čudna so pota božja, čudna pa tudi pota človeška. Kje bi si pred tridesetimi leti, ko sem prvič došel na Višarje — in še to šele po ovinku prek Južne Amerike — in tu razmišljal o našem Gallusu, mislil, da bom še kdaj videl to našo božjo pot. Takrat sem pisal:

„Pred dnevi sem zapustil Benetke, odkoder je Gallus povzel načela kompozicijske šole, in čez nekaj dni bom hodil po dunajski dvorni kapeli, kamor je baje stopil kot Sängerknabe, vendar je tu, na Višarjah, kraj za razmišljanje o našem skladatelju...“

Toda so Višarje kraj, kjer bi lahko razmišljali še o drugih velikih Slovencih, o ljudeh, ki bodo za vedno del naše zgodovine. Tako bi se mogli danes spominjati Lamberta Ehrlicha, velikega Slovenca, kateremu so zločinski strelji pretrgali nit življenja, človeka, ki je prav s svojim „višarskim slovenstvom“ generacijam mladih kazal pot v svobodo, samostojno Slovenijo. Mogli bi se ustaviti ob pisatelju Nartēju Velikonji, ob njegovih Višarskih polenih, ob človeku, ki je prav tukaj tolikokrat nabiral sile, tisto notranjo

moč, zaradi katere je zmožal jasno spregovoriti o Malikovanju zločina, do konca izpričati resnico, ne da bi se zbal mučeniške smrti. Višarje — kraj za razmišljanje.

Vendar danes, v letu, ki ga po pravici imenujemo „papeževo leto“, kaj ko bi se ustavili ob nekom, po katerem se bo pa — upajmo — prihodnje leto imenovalo „Slomškovo“? Ob našem Antonu Martinu?

Če kdaj, je danes čas, da se ob pogledu na slovensko sedanost zamislimo. Še posebej letos, „v letu velike milosti“, kakor je bilo tolikokrat rečeno ob obisku svetega očeta. To je res leto milosti, leto, zaradi katerega se, kakor je dejala neka TV-napovedovalka ob obisku Janeza Pavla

II., „slovenska zgodovina odslej deli na čas pred prihodom svetega očeta in na čas po njegovem prihodu.“ Kakšen je bil čas pred njegovim prihodom, kakšna desetletja, nad katerimi se šele zdaj dviguje megla, vemo. Toda kakšna bo prihodnost? Kako naj jo vsaj zaslutimo, če prej ne razmišljamo o — sedanjosti.

Opazujemo svojo domovino... vendar kdo ve, če se ne bi kazalo ustaviti predvsem ob vprašanjih, ki bi nam jih danes stavil Anton Martin, ustaviti pa se tudi ob odgovorih, ki bi nam jih on dal, kakršne nam je dajal. Z besedo in zgledom. Da bi se predvsem ustavili ob etični gluhosti, ki vlada med našimi oblastniki, pa — kar roko na srce — tudi med premnogimi kristjani. Kakor da se ni nič zgodilo pred petdesetimi leti, vsaj nič važnega... Kakor da se danes nič ne godi.

1- „Odkod ta vaša apatija?“ bi nas vprašal mož iz Sloma. Kaj je z njo? — Prav zadnje čase, če ste opazili, se je celo po našem verskem tisku razpravljalo — in pisali so voditelji mladinskih srečanj, duhovnih vaj — da je duhovnega življenja med nami pravzaprav kar dosti, molitvenih skupin veliko, in vendar — prisotnosti kristjana v družbi ni čutiti.

2- „Kako je z vašimi vrednotami?“ — Svet govori danes o pomanjkanju vrednot. Ob izjavi nekega našega misleca, češ da „starih vrednot ni več, novih pa še nismo iznašli“, prime človeka skušnjava, da bi se nasmehnil, toda kaj, ko ljudje, ki vodijo javno mnenje, to miselnost načrtno propagirajo, miselnost, ki mrtvi življenje.

3- „In ljubezen do naroda, do jezika?“ — Ko moremo skoraj otipati vdor univerzalizma, kakor nekdo pravi, „edino odrešilne miselnosti“, ko se nam tuji jeziki vtihotaplajo v glavo in — srce...

Kako je z že samo temi tremi vprašanji? Ali bi nam v časih, ko toliko govorimo o ekologiji, ko pa je najprej in predvsem vendar potrebna duhovna ekologija, res

in vojaško sodelovanje z okupatorjem. Škof dr. Gregorij Rožman ni bil vojak in ne vojaški poveljnik. Ni bil politik in ni imel svoje politične organizacije. Bil je ljubljanski škof, cerkveni voditelj. Boril se je proti komunizmu kot družbeni zmoti in proti zločinom, ki so jih v imenu komunistične revolucije nad civilnim prebivalstvom izvajali komunisti in pri tem zlorabljali osvobodilni boj.

Podobnih nesprejemljivih stališč je v obrazložitvenem besedilu Okrožnega

sodišča v Ljubljani še veliko. Zakaj se je omenjeni senat odločil za takšno stališče? Se je ustrašil, da bo potrebno obnoviti ali razveljaviti še veliko podobnih sodb? Kakršenkoli že je odgovor, za boljše razumevanje je potrebno povedati še nekaj. Senat je svoj odklonilni sklep sprejel na seji 25. septembra 1996. Iz zanesljivih virov smo izvedeli, da je Državno tožilstvo Republike Slovenije sklep dobilo šele 30. decembra s samo tridnevno pritožbenim rokom. Zdi se, da je nekdo hotel,

da bi se sklep pomešal med novoletno pošto in da ga do konca praznikov nihče ne bi opazil. Rok za pritožbo je namreč potekel že 3. januarja. Ravnanje spominja na znane metode iz polpretekle dobe, ki se v demokratični družbi ne bi smele ponavljati.

Izvedeli smo, da se je Državno tožilstvo v roku pritožilo zoper sklep o zavrnitvi obnove kazenskega postopka zoper škofa Rožmana.

Družina 3, 1997

lahko nanje jasno odgovoril Slomšek? Da, Slomšek.

Povezava med „naravo“ in „milostjo“

Pri prvem problemu, bi dejal Slomšek, nam ni razvidna povezava med „naravo“ in „milostjo“. Gre na neki način za opozorilo iz letošnjega škofovskega pisma, da se „prenaša začne na kolenih, a ne sme tam končati. Od molitve je treba prehajati k delovanju, od delovanja se vračati k molitvi“. V prej omenjeni diskusiji je prišlo tako daleč, da je eden duhovnih voditeljev opozoril celo na pasivizem, na „duhovni infantilizem“, ki se ob zdravem ravnovesju med molitvijo in delom ne bi mogel pojaviti.

Kaj bi Slomšek povedal (z besedo ali zgledom) današnjim Slovencem, nam, katerih en del misli, da so samo naravne vrednote vredne utelešenja, drugi del pa preveč poudarja zgolj nadnaravo in se umika iz dnevnega življenja? — Prav po domače bi razložil tisto, da „milost predpostavlja naravo in jo dovršuje...“

Slomšek ve, da je človek zato na svetu, da „Boga časti in se naposled zveliča“. In vendar... posveti vse svoje sile temu, da bi naučil svoje rojake — brati...

On ve, da „božje kraljestvo ni od tega sveta“ — pa vendar živi in umira za to, da reši našega človeka pred begom v tuje (asimilacija) ali begom v nič (nihilizem), ki prinašata duhovno in duševno smrt.

On ve — bi dejal v slogu Etienna

Gilsona — da je globoka vera evropskega človeka pred stoletji bila zmožna zgraditi tako mogočne katedrale, kakršne je, da pa... je vendar za zidavo bilo potrebno tudi znanje geometrije, gradbene tehnike.

Ve — in opozarja svoje bogoslovce — da je izhodišče vsega osebna svetost... in vendar ne pozabi (in to kolikokrat!) poudariti njenega študija zdrave filozofije...

Kak učenik ljudstvu, katerega en del se pri iskanju božjega kraljestva tako rad umika zgolj v nadnaravo, medtem ko drugi del misli, da bo mogel reševati „splošno dobro naroda“ na osnovi zgolj naravnih vrednot. Ali celo — brez njih.

Apatija. Posledica utrujenosti? Znak — komodnosti? Morda eno, morda kdaj tudi drugo — toda kdo ve, če apatija sodobnega kristjana ni osnovana tudi na napačnem pogledu na gibalno življenje. Kolikokrat se namreč sklicujemo na — dejstva. Se tolažimo, se opravičujemo z dejstvi. „Je pač tako, taka so dejstva, nič se ne da narediti.“

Kaj bi nam povedal Slomšek, ko nas sliši: „I, je pač že tako! Kaj hočemo! Dejstvo je, da med mladimi — po desetletjih jugoslovanstva, po letih propagiranja internacionalizma — narodna zavest uplahuje, da se o narodni identiteti že skoraj več ne govori. Dejstvo je, da se celo naša šolska berila raznim temam izogibljejo, da ja ne bi bilo „premočnega nacionalnega poudarka“. Dejstvo je, da se mlajše generacije v zamejstvu in zdomstvu odtušujejo, narodnostno izgubljajo...“

Na Sv. Višarjah 4. avgusta 1996 (škof Smej, dr. Vencelj, Z. Simčič in gospa...).

Ljubemu Jezusu na križu

Vladimir Kos

Brez te resnice, da si z groba vstal, moj ljubi Jezus, mi srcé zajoka.

Od teže v sredi se Ti trga roka.

Le kdo Te s krono trnov je obdal?

V nogah ne moreš lajšati telesa, pritisk duši Te vsako uro bolj.

In tudi zame, vem, prenašaš bol - nam vsem bilá zaprta so nebesa.

Moj ljubi, Jezus, vstal si tretji dan - kako lepó je, da si k nam se vrnil v nedeljski zori rožnato srebrni - odslej nihcé ne bo zadal Ti ran!

A nočem Te na križu pozabíti - tako imaš me Ti, moj Bogec, rad! Ko gledam Te, je znova tu pomlad. Ne vem, a slutim, kaj je to: ljubíti.

Dejstva! Kolikor poznamo Slomška, bi namesto odgovora najprej postavil protivprašanje: „Dejstva? Pa recimo, da je tako. Toda — ali je prav, da je tako? In predvsem — ali je nujno, da je tako?“ On je sicer upošteval dejstva, saj je bil realist, toda to, kar ga je nagibalo k delu, so bile vrednote, saj so vrednote tiste, ki premagajo človekovo brezbrzižnost, ki dajo potrebnih energij, ki po človeku spreminjajo podobo sveta.

Po poročilu Davorina Trstenjaka je bilo leta 1860 v Mariboru samo še dvanaest rodoljubov. Dejstvo je torej bilo, da je Maribor bil pomemčeno mesto. Toda teh dvanaest ljudi je pod Slomškovim pokroviteljstvom leta 1861 ustanovilo slovensko čitalnico. „Ob veličastnih ciril — metodijskih slavnostih“ piše poročevalec, komaj eno leto zatem ob slavnostih, ki jih je Slomšek še pripravljaj, a že ne več doživel, „se je v istem mestu zbralo 5.000 do 6.000 Slovencev.“

Če bi Slomšek pa tistih dvanaest ostalo pri dejstvu...?

Napiše besedilo za molitvenik. Ponudi ga založniku, a ta rokopis odbije, kajti dejstvo je bilo, „da slovenskih knjig nihče ne kupuje“. Toda Slomšek je pisal naprej, pisal s srčno krvjo, in leta pozneje ne samo, da so se založniki trgali za njegove

spise, na debelo so jih ponatiskovali.

Kaj bi bilo z našim narodom, ko bi on ostajal pri dejstvih: da naši ljudje ne znajo brati, da ni slovenskih šol, da toliki Slovenci svoj narod zatajijo?

Pomanjkanje vrednot?

Oziroma: danes je premnogim edina vrednota — nič. Nihil. Toda tu ne gre samo za teorijo. Filozof Milan Komar pravi, da ta nihilizem prihaja kot nujna posledica iz evropske idealistične filozofije, tiste, ki je porodila tako fašizem kot nacizem in komunizem in ki danes poraja pa še nove zmote.

In kak Marjan Rožanc, bolj literarna kot filozofska duša, ki je videl isto, je šel še korak dlje: „Nič na Slovenskem ni navaden ‚nič‘. Nič je pri nas protiprogram, ki se mora uveljaviti. In samo tako je razumeti, da se slovenski razumniki zadovoljijo z minimalnimi možnostmi delovanja, ki jim jih odmerja oblast, in da ne čutijo resnične potrebe po avtonomiji“. Kako je s tem danes?

Posledice? Strašne, pa čeprav v vsakdanjem življenju vidiš, da gre dostikrat za čisto preprosto nelogičnost, včasih že smešnost, da — ponekod za laž. Kajti če mi nekdo razlaga, da je vse vseeno, da nič na svetu ni važno, da ni nobene vrednote, da ni ne dobrega, ne resničnega, ne lepega, vse je relativno... bi mu verjel, če bi mi to govoril klošar, ki prenočuje v smetnjaku sredi Ljubljane, toda mož, ki mi to govori, sedi v zadnjem modelu Renaulta...

Najhuje je, da se te nelogičnosti lahko počasi in neopazno naleze tudi zdrav človek. Ne da bi zanimali vrednote, mogoče pa je, da te v nas prično vodeneti in da počasi zajadramo v relativizacijo. „No, res pa je, da ne smemo pretiravati... Imamo pač različne okuse.“ Dokler gre za kravate... no, okusi so pač različni in vsak pač izbere svoje. Toda ko se zgodi, da papež zakliče narodu, naj si pogumno pogleda v oči, spozna resnico o svoji zgodovinski preteklosti, zlasti polpreteklosti, ker sicer ne bo prišlo do sprave ne domiru, pa mu odgovorijo — in to poslušajo po TV milijon ljudi — da je pač v življenju več resnic, no, vsaj dve, in torej imejmo vsak svojo... — kako se taka štorija konča?

A nikdar ne zapadimo katastrofizmu! — „Ta burka je stara že tisoč let...“, ko pa je seveda res, da so nas v tej burki doslej vedno topli tuji, zdaj pa nas ljudje, ki nosijo v sebi slovensko kri. In vendar...

Sv. Višarje - 1790 m - na meji treh dežel.

tudi te burke bo nekoč konec. Če prej ne, pa čez sto let. Mi nismo od včeraj in tudi konec nas ne bo jutri...

Pomanjkanje patriotizma

Ne bi dejali, da se prikazuje na stotinah področij, na desetinah — in to nadvse različnih — se pa. — Državni praznik. Po stoletnem snu, lastna država. Ne na šoli ne na državnem uradu ni zastave. Nekomu to komentiram. „Ja, prosim, ne bodite vendar nacionalist!“ — V dnevnikih smo še pred kratkim lahko brali nekoga, ki se je pred leti krkal po svojih nacionalnih prsih, zdaj pa prepričuje svoje strankarske privrženice, da „je narodnost emocionalna kategorija.“ Preživeta kategorija. Ali pa prebiraš drugega, ki pravi, da se pred leti, ko smo ustvarjali državo, „nismo bazirali na narodnosti, na anahronizmu, ne nečem maloumnem in zaplotniškem“.

Zakaj tak beg od zvestobe narodni identiteti, odkod skušnjave za umik v univerzalizem? Odkod ta miselnost? Dobro: pri nas bi lahko bila a) posledica dolgoletnega vsiljevanja jugoslovanstva. — b) lahko posledica hegelizma in eliminacije posamičnega bitja ter uvedba „splošnega bitja“, ko toliki tako radi — tudi kristjani — poudarjamo važnost človeštva... Mimogrede: mar res mislimo, da je naključje, če papež svoje encilike začenja *Redemptor hominis*... *Dignitas hominis*... in ne *humanitatis*? — c) tudi napačno ume-

vani „katholikos“, univerzalen, lahko povzroča svoje. Toda ali ni morda za tem še kaj drugega? Povsem na tihem zgine znak: list slovenske lipe; medtem ko drugi narodi pričenjajo svojo himno s slavospevom svoji domovini, mi z „žive naj vsi narodi“ — ali smo res mi edini široki internacionalci, drugi pa vsi nacisti? — Odkod to, da so nam tako pri srcu zlasti tuja gibanja, tudi verska, da prebiramo razne tuje — ne rečem da ne zanimive, razgibane duhovne voditelje, ko pa — samo za primer — Slomška, ki je svetniški človek in ki mu celo po mnenju naših najbolj literalnih literarnih zgodovinarjev gre „kot škofu v slovenski zgodovini po Cirilu in Metodu prvo mesto“, niti ne vzamemo v roke? Kako je to, da molimo za tuje mučence, da nosimo rože na grobove raznih tujih blaženih — kar je vse lepo in prav! — na vprašanje „Ali si bil kdaj v Kočevskem rogu?“ pa slišiš: „Pa zakaj, saj jaz tam nimam žlahte“. Bodimo pošteni: kaj je v resnici za to našo miselnostjo? Kaj za tem, da svoje državne simbole izkazujemo tako sramežljivo, kakor da se v nas spet vrača narodni sram? Kaj je za tem — primer iz teh tednov — da mlad človek, član molitvene skupine, javno sprašuje, kako je mogoče, da so ob papeževem obisku v Italiji ob oltarju vihrale italijanske zastave, da so pred leti na obisku svetega očeta v Avstriji vihrale avstrijske, „pri nas v Postojni pa ni bilo slovenske ene same?“ Da smo imeli s pa-

pežem politični meeting? Skratka: kaj je z nami?

Kako je z vrednoto narodnosti?

Ali je res nekaj zastarelega? Ali res narodnost in za tem seveda tudi jezik, ki ga govorimo, nima nobene važnosti? Saj naposled več ali manj vsi znamo nemško, ne da rečemo ful dobro angleško... Ali pa bi še danes veljalo, (da se vrnem k piscu Višarskih polen, k Velikonji ali k Erlichu), da gre ob izgubi smisla za svoje, pa najsi je to narod ali jezik, za nekaj tragičnega, nekaj, česar Bog gotovo noče. Velikonja je s svojimi Amerikanci opisal žalost ob nezmožnosti razumevanja med dedom in vnukom iz tujine, Erlich se je ustavljal ob jasni soodnosnosti med zvestobo materinemu jeziku, narodnim ponosom ter zdravim krščanstvom: asimilirane izgubi jezik, toda ko milost nekako ne more lebdeti nekje v zraku, ne da bi slonele na neki naravni vrednoti — ali res ni nobenih problemov z zdravim krščanstvom pri ljudeh, ki so si spodmaknili tla te naravne vrednote? In spet bi se jima pridružil Slomšek: „*Naš materni jezik je varuh prave vere. Katoliška vera ravno tako med nami omaguje, kakor se slovenski rod ponemčuje* (danes bi dejali: internacionalizira), *to nas skušnja tristo let uči.*“ Pa ne samo skušnja nekoč in ne samo na Štajerskem... Še pred pol stoletja je „biti nacionalist“ pomenilo nekaj zdra-

vega, danes je ena „prekletih besed“. In je to po doživetju nemškega nacizma, pa tudi zaradi raznih današnjih „etičnih čiščenj“ tudi razumljivo. Toda eno je bolni nacionalizem, preziranje drugega naroda, želja po dominaciji ali celo iztrebljenju, drugo pa domoljubje, patriotizem, zdrav narodni ponos, zavest svoje narodne identitete. Slomšek nam o tem govori vse življenje. Ko po eni strani svari pred bolnim nacionalizmom, „ki bo svet lahko uničil“, istočasno kliče k ljubezni in k zvestobi do svojega naroda.

Internacionalizem?

Mednarodnost? Da. Toda, kakor je že pred desetletji pisal France Veber: „*Da, internacionalizem, toda internacionalizem z narodi in ne brez narodov.*“ Razni moderni krivi preroki vpijejo, da je vsega zla in vojn na svetu krivo poveljčanje posameznika in ker narod ni drugega kakor zavestni skupek posameznikov, da v njem izvira vse zlo. Ko bo v človeški zavesti hegelsko „splošno bitje“, ko posameznika ni, ne bo več pobojev. Pa stvarni tako preprosta... Vseh treh totalitarizmov 20. stoletja je kriva ravno negacija vrednote posameznika, „zavračanje potrjevanja posebnosti“. Samo zato smo lahko videli, kako je en totalitarizem žrtvoval človeka na oltarju nekega novega rimskega imperija, drugi na račun rase in še tretji na račun nekega internacionalizma. Kitajci

pobijejo od časa do časa na tisoče svojih ljudi, pa ne zato, ker bi ti hoteli postati Japonci, ker bi se čutili rasno kaj drugega. In v Rusiji so v preteklih desetletjih pobili milijone, a ne zato, ker ti ne bi hoteli ostati Rusi, ampak ker so jim bili na poti načrtovanju neke utopične univerzalnosti.

V resnici je stvar preprosta: nekateri bi hoteli imeti številnejši, mogočnejši univerzalni pevski zbor. Toda tega ne bomo dosegli, če bomo izenačili glasove sopranov in altov, tenorjev in basov, kaj šele če bomo vsem porezali glasilke.

Kako je torej z zvestobo svojemu rodu? Kaj ko bi se zamislili pa ne samo ob Slomšku, kaj če bi naredili drzen korak in stopili do največjega učitelja vseh časov, do nekoga, ki je pa tudi največji univerzalist, h Kristusu? K njemu, ki je sicer Bog, ki pa je tudi človek in v katerem sta božja in človeška narava celostni, kakor nas uči Cerkev vse od časa koncilov v Efezu in Kalcedonu.

Kristus je prišel na svet, da „odreši vse človeštvo“, Jude in pogane. On pošlje učence po svetu, da „učijo vse narode“, vendar ko pred prihodom svetega Duha razpošlje apostole, kaj jim naroči? „V samarijska — poganska — mesta ne vstopajte, marveč pojdite k izgubljenim ovčam hiše Izraelove.“ — Povsem upravičeno bi se Kristus v tistih časih mogel razjokati nad modrimi, a v nevarnih zmotah se potapljalajočimi Atenami, ali nad poganskim svetom obvladujočim Rimom in vendar... zjoče se nad svojim Jeruzalemom... Pa čeprav ve, da mu to njegovo mesto pripravlja — smrt... — Koga obudi od mrtvih? Kakega vplivnega Rimljana ali preprostega rojaka Lazarja? In ko vstane od mrtvih, komu se prikaže? Ponciju Pilatu? Ali morda celo samemu cesarju v Rimu? (Danes, ko smo prežeti od propagande — kako bi to pripomoglo k širjenju krščanstva, kaj, kak reklamni šok, kak „impakt“ bi dejali Amerikanci!) Ne! Prikaže se preprostim judovskim ženam. — In še posebej: kako se ne zamisliti ob stavkih (ki so res da izraženi za preizkušnjo Kanaankine vere), ko prošnjo poganke za hčerko odbije, češ da je on „poklican samo k izgubljenim sinom Izraela“? Mar ne zveni to po še čem drugem in ne samo po „nacionalizmu“? In vendar: prav On pokazal pot do resničnega univerzalizma. Do tistega edino živega in življenje porajajočega univerzalizma, ki pa je osnovan ne na uničevanju ampak na ohranjanju posamičnosti, na združevanju in spoštljivem sožitju.

Tine Vivod govori pri odkritju spomenika žrtvam komunistične revolucije v Mengšu 13. oktobra 1996.

Toda pustimo Sveto Pismo! — V sakomur med nami — zlasti še prav med nami, ki smo danes tukaj in ki prihajamo iz različnih dežel in kontinentov — je jasno, dovolj le, da smo imeli tesnejše stike z ljudmi različnih narodnosti: samo kdor resnično ljubi svoj narod, svoje korenine, je v resnici zmožen ljubiti — ali vsaj spoštovati — tudi druge narode, samo taki ljudje so lahko zdravi univerzalisti.

Slomšek je vse življenje prebil sredi tako navadnega vsakodnevnega dogajanja, bil tako „svetnik za vsakdanjo rabo“, da se marsikomu zdi skoraj nemogoče, da bi tak človek mogel biti proglašen za blaženega, za svetnika. Pa bi že kak preprosti življenjepis — recimo sv. Frančiška Saleškega, svetnika, ki je bil Slomšku še posebej blizu — utegnil mnogim med nami postaviti v pravo perspektivo marsikaj, kar se svetništva tiče...

Strah pred življenjem

„Človeška družba v naši dobi je bolna, je kakor slabokrvna zaradi verske brezbrčnosti. Vse njeno prizadevanje je kakor zidanje na pesek...“

Je to pisal Slomšek pred sto leti ali nam piše danes?

Človeška družba je bolna. Pravzaprav je to samo še *simulacrum* družbe, videz. Svet je bolan. Evropa je bolna. In tudi Slovenija pa za mejo ali pod tujimi zvezdami živeči njen del. Ko gledamo naše narodno telo, v čem je najbolj ranjeno? Med nami je bilo, in to že dostikrat, rečeno, da je diagnoza morda kruta, a žal ne more biti dvoma, da je točna. V Sloveniji nekateri Slovenci trdijo, da narodnost ni vrednota. In prav tako nekateri, da krščanstvo ni vrednota. Toda žal tudi mnogi v domovini — pa rojaki za mejo in v tujini — govorimo o vrednotah narodnosti in krščanstva, **toda premnogi v bistvu o tem nismo prepričani.** In ker usta res lahko govorijo eno, sadovi dela pa so žal odvisni samo od tega, kar v resnici smo — kaj se zgodi?

Ne bomo uganjali katastrofizma, vendar ali se smemo odvrnati od realnosti? Naše izumiranje... Strah pred otroki, strah, ki se poraja iz istega vira kakor številni samomori — **iz strahu pred življenjem.** Sad nihilizma, kateremu je pri nas prav komunizem s svojim materializmom pripravil toplo gredo in ki je prej ali slej moral roditi svoje.

Bolezen. Toda tudi ta bolezen, bi dejali v svetopisemskem slogu, „ni za smrt“.

Smrtna bi bila, če se je ne bi zavedali ali pa če bi se je zavedali, pa bili že toliko apatični, da ne bi hoteli ozdraveti. Apatija... Dostikrat je ta otopelost res pogojena po preteklosti: preveč hudega doživetega za časa revolucije, še potem trajajoče krivice, oboje dostikrat preneseno v zavest mladih rodov, občutek majvnosti, ki so ga oblastniki skozi desetletja umetno in uspešno gojili v drugorazrednih državljanih — vse to drži. Žal pa — da citiram že prej omenjenega misleca Komarja — „apatija izvira tudi iz ne-orientacije in ta iz ne-realizma“. Vemo, česa nočemo, vemo, kam ne — ne vemo pa, kako in kam.

Strah pred življenjem. Bolezen. A če kdo, imamo mi za to bolezen zdravnika, velika psihiatra. Prašnikarjeve besede novomašniku Antonu Martinu so nenedoma vse kaj več kot pa samo v zanosu slavnostnega govora izrečene želje: „**Postavljen si na svečnik, tolažnik žalostnim, zdravnik na duši bolnim.**“

Na duši bolnim. Toda ne — umirajočim.

Za smrt bi ta bolezen bila, ko ne bi hoteli videti, koliko je v nas preveč zunanjega krščanstva, kako malo zavesti svojega, lastnega — *proprium*! — kako v resnici premalo narodnega ponosa, občutka za čast. Kako malo „poguma za identiteto“, bi dejal neki naš zgodovinar. Ali res mislimo, da je vprašanje narodnosti dokončno urejeno in da je državna samostojnost ta problem enkrat za vselej rešila?

Da torej vprašanje narodnosti ni za vsakogar „vsakodnevni plebiscit“, ampak neki anahronizem iz čitalniške dobe, nekaj, kar smo že zdavnaj preboleli, za vedno premostili in torej lahko odmislimo? Skratka: ali je pesnikovo vprašanje, potem ko je videl, kako „*drugi grabijo vse dalje, širje — boš rod, ki bivaš tod, boš v duši čvrst?*“ — res anahronizem?

Slomšek aktualen tudi danes

Pred leti so po Italiji slavili 800-letico rojstva sv. Frančiška Asiškega in isto leto v Španiji 400-letnico smrti sv. Tereze Avilske. Ne samo katoličani, celo državni — in med njimi kdaj do vere indiferentni — krogi so ju slavili kot posebljenosti italijanstva oziroma španstva. Omeni Francozu Ivano Arško, pa boš videl pri vernem, kaj mu pomeni, in celo pri nevernem, kako mu je svetnica studenec, iz katerega lahko črpa moč za svojo identiteto. Kaj je Ircem sv. Patrick, kaj Madžarom sv. Štefan, kaj Čehom sv. Václav... — kaj bi nam danes pomenil „sveti Anton Martin“!

Če bi hoteli parafrazirati misel, po kateri „so hudi časi, v katerih so grške drame spet aktualne“, bi lahko dejali, da so hudi časi, kadar je Slomšek aktualen. In danes je.

To so hudi časi. So pa tudi — lepi časi. Ob našem „slovenskem Ciceronu“ — tako so pravili Slomšku, mojstru govorništva — bi se kazalo ustaviti pa tudi še pri starem rimskem Ciceronu, ki je dejal: „Ni

Spomenik z imeni žrtev komunistične revolucije in vojne v Mengšu.

Za revne ljudi ne smemo delati revnih hiš!

Pogovor priredil Stane Snoj

(2)

Ko začenjate graditi te stavbe, ste osebno prisotni?

Gradnjo prepuščam drugim, a jo budno spremljam, zlasti v začetku in proti koncu. Prvič nočem izgubiti stika z ljudmi in drugič zaradi izkušnje z malgaši. Opazil sem, da jim zlasti pri izdelavi zadnjih zidarskih detajlov manjka čut za finese, za lepo, za ravno. Če so v začetku gradnje pazili na to, zakaj ne bi tega upoštevali tudi pri zadnjih podrobnostih? V tej praksi jim je treba še pomagati.

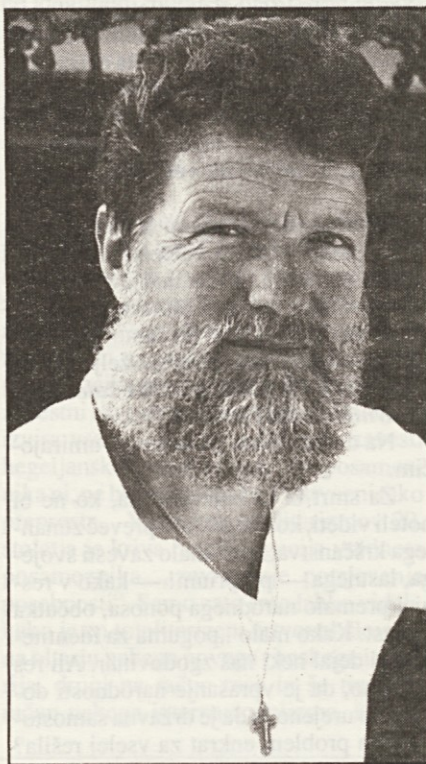
Kako izbirate, kako določate družine, ki imajo to srečo, da se lahko vselijo v nova stanovanja?

Vsaka vas ima po enega zastopnika v naši organizaciji. Tem delegatom naročam: „Dajte mi seznam družin, ki imajo smisel za čistočo, ki pazijo na stvari, ki hočejo delati, ki znajo vzgajati otroke.“ Takšne družine imajo prednost za vselitev v novozgrajena stanovanja. Bog mi daj zdravja, če bi kdaj moral zapustiti te vasi, da bom prej lahko preskrbel vsem družinam zdrava stanovanja v trdno zidanih hišah. Življenje v takšnih stanovanjih popolnoma preoblikuje družine. Ni vseeno, če imajo otroci svojo sobo, starši svojo, dečki posebej in deklice posebej, ali pa, če živijo stlačeni vsi skupaj!

Ali je res vaše združenje zgradilo kasarno za žandarje? Kako je prišlo do tega?

druge stvari, pri kateri bi se človeška krepost bolj približala božanstvu, kakor je to takrat, ko človek ustanavlja novo državo, nova mesta ali ko stara mesta vlada.“

Kak izziv pogumnim in modrim Slovencem v današnjih dneh, na pragu novih časov! Kak izziv zlasti mladim, da bi si tudi oni vrezali v meso svojega srca Slomškovo geslo: „Živeti in umreti za slovenstvo“. Pa naj živimo v matični domovini, za njenimi mejami ali po svetu.

Stalno imamo probleme z nekaterimi našimi ljudmi, kadar se napijejo ali se stepejo ali kradejo. Včasih jih niti ne moremo sami ukrotiti in nujno potrebujemo žandarje. Napadajo nas pa tudi od zunaj ali vsaj pošiljajo grozilna pisma, da nas bodo napadli. Zato smo nujno potrebovali državno pomoč in smo se z županstvom takole domenili: „Pripravljeni

Kaj torej zdaj? Kam? — Stanko Majcen konča svoje spomine na danes veliki večini celo razumnikov povsem neznane-ga politika, dr. Korošca: „V svoji neorientiranosti,“ piše Majcen, „ga nekoč vprašam: ‚Kam?‘ in odgovori mi: ‚Naprej!‘“ — In mi, kam? Naprej! A kakšnim geslom? S starim slovenskim geslom, z geslom naših očetov in dedov, z geslom, na katerega nas je spomnil tudi Janez Pavel II., ko se je poslavljajal od nas: „Korajža velja!“

smo vam zgraditi kasarno, če pošljete žandarje.“ In res: izbrali smo primeren prostor za kasarno blizu naše vasi, kilometer in pol stran od „Slovenske vasi“. Zanj smo sami priskrbeli ves gradbeni material in vsa sredstva, ne župan, ne država, temveč mi, naše združenje pa zgradilo kasarno za 12 žandarjev z njihovimi družinami vred. Slovesnost, na kateri smo županu uradno izročili kasarno, je bila malo pred tem mojim odhodom v Argentino. Takrat smo županu simbolično izročili ključke kasarne, on pa še isti dan ministru za obrambo – pred televizijo in v pričo malgaških časnika. Ob tisti priložnosti je minister priznal: „Kaj takega se še ni zgodilo: da bi nam neki duhovnik, neko združenje zgradilo kasarno!“

Storili smo to iz lastne potrebe. Zdaj imamo blizu žandarje, kar bo dobro vplivalo na naše ljudi, da bodo bolj zmerni, da se ne bodo več upali ogrožati, krasti ali celo ubijati, kar se je že tudi zgodilo. Naša domača varnostna služba v mnogih primerih ni bila zadostna, ker so bili napa-dalci bolj oboroženi, močnejši ali pa številnejši. Velikokrat sem te probleme moral reševati jaz sam, osebno. Mene zelo spoštujejo in se me tudi bojijo. A jaz ne morem biti noč in dan tam, da bi jih miril, zlasti ponoči ne. Pa še en razlog je bil, da sem prepustil ta problem drugim: kot duhovnik nisem mogel biti z otroki prijazen, nasmejan, s starejšimi, morda celo z njihovimi starši pa se presekati, jeziti se ali nad njimi kričati.

Potem ko ste se začeli posvečati najbednejšim, ste prepustili ravnateljstvo bogoslovja drugim?

Skozi štiri leta sem moral delati na obeh področjih, potem sem pa prosil predstojnike, da bi me razrešili mesta ravnatelja, kar so tudi sprejeli. Zadnja tri leta sem se lahko posvečal izključno našemu združenju in revežem.

Kaj je zdaj vaše glavno delo, v čem obstaja?

Stalno ustvarjamo. Saj naše delo se nikdar ne konča. Ko dospemo do prve stopnice, ji sledi druga in potem tretja stopnica. Moramo tudi izpopolnjevati naše naselje, v glavnem pa še zmeraj ustvarjati nova naselja. In pri tem moram biti vedno zraven. Zavedam se, da tem ljudem lahko bolj pomagam, če z njimi govorim, če obiskujem njihove družine, saj samo s tem, da so dobili pri nas streho, hrano, še ni konec njihovega problema. Saj gre za družine, ki so bile morda deset let na cesti. Posledice takšnega življenja ostanejo še dolgo časa. Treba jih je spremljati in predno se takšna družina normalizira, spremeni, potečejo leta.

Kakšen je vaš delavnik?

Ob tričetrt na pet vstanem, od petih do pol šestih mašujem, ob šestih grem od doma. Da pridem do naših uradov, se vozim četrto ure daleč. Sodelavci, ki morajo sporočiti važne novice ali rešiti nujne primere, pridejo zjutraj in jih pobiram kar med potjo. Vsak dan se nas zbere morda deset. V pisarni najprej poslušamo novice: „Ta je zbolel, ono smo zapeljali v bolnišnico, tam je nekdo umrl, mladoletna deklica, ki pričakuje otroka, družina, kjer se otroci nočejo učiti, tam je nekaj delavcev kradlo itd...“ Vse težave našega naselja obravnavamo do osme ure. Po osmi uri morajo biti vsi na delovnih mestih, glavni sodelavci se pa zberejo pri meni, da se pomenimo, da me obveščajo, da jim dam konkretna navodila za tisti dan. Blagajniki me informirajo o denarju, če je treba iti na banko in podobno. Pogosto mi najavljajo razne obiske: župan, ki nujno hoče govoriti z mano, kak vojak, policaj ali pa časnikarji. Teh sprejemov se skušam izogibati in če je mogoče, to delo prepuščam sodelavcem. Ko so ti prvi dnevni opravički za nami, obiskujem naša naselja, začeni z vasjo, kjer imamo naš center. V enem tednu skušam obiskati vse vasi.

Tisto, ki je 60 km oddaljena od glavnega mesta, obiskujem na štirinajst dni ali na tri tedne.

Pa vaše nedelje?

Vse dopoldne sem v cerkvi. Dve uri pred mašo spovedujem. Naše maše so zelo slovesne in pri njih veliko pojemo. Pri vsaki maši sodeluje 60 ministrantov oziroma ministrantk, ki med petjem v

dolgi procesiji stopajo in spremljajo mašnika k oltarju. Vseh ministrantov imamo 160: pol dečkov in pol deklic, ki se menjavajo za strežbo pri mašah. Drugi otroci, ki ne ministrirajo, pa sodelujejo ob različnih momentih med mašo s plesi. To je nova liturgija, pri kateri sodelujejo ne samo s srcem, ampak tudi z vsem svojim telesom. Takšno bogoslužje, pri katerem ima tudi otrok svoje mesto, otroka ne dolgočasi in mu pomaga, da ga globoko doživlja v svoji duši. To mu bo ostalo v srcu, tega nikoli ne bo pozabil in je pridobljen za vero in za molitev. Maša se začne ob devetih in traja najmanj dve uri. Namesto pobiranja darov v „pušco“, imamo vsako nedeljo „ofer“, ki traja pol ure in pri katerem prinašajo svoje darove v treh vrstah pred oltar. Po maši imam sestanke z mladino.

Po kosilu so športne igre in tekme, ki jih naznanimo že v cerkvi, ker sestavljajo del našega življenja. Na teh prireditvah tekmujejo med seboj moštva iz naših vasi. V nogometu imamo 20 moštev, za katere imamo organizirano lastno prvenstvo (campeonato). Za dekleta imamo prvenstvo v odbojki in košarki. Gojimo tudi atletizem. Občasno vabimo tudi moštva od zunaj, da se pomerijo z našimi. Naši ljudje v nedeljo popoldne ne delajo, ne študirajo, a z nečem se morajo zaposliti in si napolniti nedeljo. V kolibah iz pločevine, v kakršnih živi 1500 družin, je poleti

čez dan tako vroče, da se skuhate, pozimi pa tako mraz, da je pravi čudež, da človek vzdrži v njih. Živeti v njih je res hudo trpljenje.

Koliko teh vaših ljudi hodi ob nedeljah k maši?

Maše imamo v pokritem stadionu, ki smo si ga zgradili osem kilometrov stran od glavnega mesta. Tu imamo tri naselja, ki so si narazen od enega do dveh kilometrov. Do stadiona imajo dva ali tri kilometre, ki jih prehodijo peš. Ob nedeljah se udeleži maše od 3.000 do 4.000 vernikov, ob praznikih pa še več, do 6.000. Kadar pridejo k maši šolski otroci, je samo teh 6.000.

Kako vzgajate mlade, v kakšne ljudi jih hočete vzgojiti?

Vzgajamo mladince, ki se ne bodo bali pokazati svojega prepričanja, svoje vere in ki se ne bodo bali množice. Imamo parlament mladih, v katerem so zastopniki iz vseh vasi in iz vseh mladinskih organizacij. Gre za mladino od 13. do 18. leta, ki ima tedenske sestanke, na katerih razpravljamo o mladinskih vprašanjih pa tudi o splošnih problemih današnjega sveta in družbe, o modi, o mamilih, o pijači in drugih nevarnostih, ki ogrožajo mlade. Udeleženci teh sestankov, 50 po številu,

Z misijona Petra Opeka na Madagaskarju.

Z misijona Petra Opeka na Madagaskarju.

se potem razdelijo v pet skupin po 10, od katerih vsaka skupina zase razmišlja in išče praktičnih napotkov eno uro in pol. Nato se spet zberemo, da poslušamo njihove ugotovitve in zaključke. Če je treba kaj zboljšati, dopolniti ali popraviti, povem svoje mnenje, ki ga upoštevajo. Važno je to, da tako premleto teme, misli in ideje postanejo njihove in jih kot takšne posredujejo svojim vrstnikom po vaseh in v organizacijah. S tem jih tudi vzgajamo v samostojne in odgovorne ljudi.

Ali upate tudi na duhovske poklice iz vrst vaših mladincev?

V naših naseljih so tudi fantje, ki prosijo, da bi šli v semenišče. Prepričan sem, da se bodo iz teh naših vasi našli poklici za Cerkev in za družbo, da bodo to, kar so oni tu dobili, lahko posredovali tudi drugim.

Kdo vam pomaga pri dušnopastirski oskrbi vaših faranov?

V naši vasi v kraju Antolojanahary, 60 km od glavnega mesta, skrbi zanje slovenski misijonar Rok Gajšek. V vaseh okoli metropole sem v glavnem sam, a za spovedovanje, maševanje, krščenje za velike praznike prosim pomoč od drugod. Pri delu pa mi veliko pomagajo laiki. Oni vodijo katehezo v šolah, vodijo

krščanska gibanja in organizacije. Imamo skavte, Marijino legijo, Evharistično gibanje za otroke, imamo Krščansko gibanje za mlade na podeželju, za kmete. Laiki vodijo razne pevske zборе. Vsako gibanje ima svoj zbor, ki mora pripraviti eno pesem za nedeljsko mašo. Laiki tudi vodijo Športno združenje.

Ali ni za vas šport drag?

Kot že rečeno, za mlade gojimo šport, ker smo prepričani, da je zanje potreben.

Ob njem se mladi lahko vzgajajo v naravnem, duhovnem in športnem smislu. Človek je bitje, ki se mora gibati, ki mora biti stalno v neki akciji. Mlad človek se s tekmovalcem spolnjuje in dobiva svoje mesto v družbi in med sovrstniki. Za nas je brez dvoma šport drag, draga je zemlja, ki jo moramo za to kupovati, drage so žoge in ves športni material. Če pa pomislimo, da lahko izgubimo te mlade, če bi jim tega ne nudili, ker bodo šli mogoče drugam, v mamila, v pijačo, se splača napor in denar, ki ga namenjamo športu.

Kako si predstavljate združenje Dobri prijatelji čez 15 let?

Upam in pričakujem, da bodo sedanji reveži polagoma postajali normalni, novi ljudje, posebno mladi, ki bodo imeli tudi drugim marsikaj povedati in posredovati. Bog daj, da se ne bi našli ljudje, ki bi nam iz nevoščljivosti metali preveč polen pod noge. Vem, da nas nikdar ne bodo podpirali vsi prebivalci Madagaskarja, zlasti ne politiki in bogataši, ki nam večkrat očita, da po svetu razgaljamo in oznanjamo malgaško revščino. A to ni res. Mi govorimo o malgaškem pogumu in hrabrosti (Hribi poguma), o narodu, ki so ga hoteli odpisati, a se je postavil na noge in hoče živeti človeka vredno življenje v pravičnosti in z upanjem na boljše čase.

Ali živijo na Madagaskarju tudi bogati ljudje?

Takšne vasi zida združenje „Dobri prijatelji“ na misijonu Petra Opeka.

Povsod, v vsakem narodu imate sloj ljudi, ki je bogat, od katerih morda nekateri celo hodijo k maši. Brez dvoma je o ljubezni do bližnjega, katero nas je učil Kristus, lažje govoriti kot živeti. Večkrat sem se že vprašal: „Kako je mogoče, da je v glavnem mestu, kjer je toliko svetišč, obenem tudi toliko revščine? Kjer je toliko katoliških in protestantskih cerkva, obenem toliko revežev kot nikjer na svetu?“ Tega si ne znam razložiti in tu nekaj ni v redu.

Vseh prebivalcev na Madagaskarju je 13 milijonov. Kristjanov je 5 milijonov, od teh polovica katoličanov, polovica protestantov, ostali so animisti, ki verujejo v duhove.

Obiski in razna povabila

Po Evropi nas poznajo zaradi knjig in časopisnih člankov, dokumentarnih filmov in televizijskih intervjujev z menoj. Zato prihaja k nam veliko turistov, ki si hočejo vse ogledati, nas poznati in z nami govoriti, da se moram včasih skrivati, sicer bi mi ti obiski vzeli preveč časa na škodo mojega dela.

Kar naenkrat sem tudi dobil mednarodni sloves eksperta v zadevah človeške revščine. Zato dobivam zmeraj več vabil od raznih ustanov in mednarodnih organizacij, da bi jim predaval o svoji „stroki“, kot bi šlo za univerzitetnega izvedenca, ki se je diplomiral na posebnem vseučilišču. Tudi na samem Madagaskarju me neredko prosijo, da bi jim govoril o načinu in skrivnostih našega dela. Če bi sprejemal vsa ta vabila, bi bil tako zaposlen, da bi me moji reveži sploh ne videli več. Zato sem prisiljen izbirati in grem samo, če se mi „splača“. Dobro se zavedam, da ne smem zapustiti teh malih, da moram imeti čas zanje in jih obiskovati, pomagati družinam in se zanimati za otroke. Če bi zgubil ta kontakt z njimi, bi manjkalo nekaj bistvenega mojemu apostolatu in bi delo postalo nezno. Ko pa sem v stiku z reveži, mi oni dajejo koražjo, da lahko rinemo naprej.

Kaj bi za konec povedali našim mladim?

Vsaka generacija oblikuje in si ustvari svojo družbo. Kakšna je današnja, vsi dobro vemo. Danes množice ne poznajo pravega veselja, zato ga iščejo v pijači, v seksu, v mamilih, povsod drugje, le v

svoji notranjosti ne. Veselje mora priti iz srca. Kar ne prihaja iz srca, je narejeno in ne traja. Kaj lahko pričakujemo od mladit, ki vidijo smisel svojega življenja le v živaštvu, ki so se predali mamilom in iščejo srečo v stvareh, ki minejo? Kaj bodo lahko nudili drugim, če so sami prazni? Današnja mladina se mora upreti z vsemi silami temu toku, ki je zelo močan in je zajel ves svet. Priti mora do osebnega prepričanja in misliti s svojo glavo, pa čeprav ostane v manjšini. Mladina mora imeti pogum, da ne sledi modi na slepo in da se upre egoističnemu načinu življenja, ki ga propagirajo danes televizija, radio, razne revije in časopisi. Tako naj postopa, ne zaradi podcenjevanja drugih, ne zaradi ponašanja nad drugimi, ampak iz prepričanja, da mora živeti iz lastnih življenjskih idealov, iz duhovnega zaklada, prejetega od staršev in naše vere. Zato spoštujemo druge v njihovi drugačnosti, pa tudi zahtevamo, da nas spoštujejo drugi.

Mladi se morajo boriti za boljši in pravičnejši svet. Vem, da jih okolje, v katerem živijo, odvrča in straši pred obveznostmi. Ideali, dolžnosti, smisel za žrtve, vse to, pravijo, je danes preživeto. Govorijo le še o človeških pravicah. A pravice in dolžnosti gredo vstrie, se dopolnjujejo. Kako živeti v družbi brez vrednot in brez ciljev? Je nemogoče. Človek je srečen samo takrat, kadar najde cilj in smisel svojem življenju. To pa dosega, kadar se bori za to, da je življenje ljudi

lepše, da je na svetu več resničnega veselja, solidarnosti, medsebojnega spoštovanja in ljubezni. Čim večji je trud, ki ga žrtvuje za uresničenje tega ideala, tem večje je zadoščenje, globlja je sreča.

Opazka ob koncu pogovora

Medtem ko sem poslušal zgodbo misijonarja Petra Opeka o njegovem združenju Dobrih prijateljev med malgaškimi smetiščarji, sem se nehote spomnil dogodka, opisanega v Svetem pismu, ko je Janeza Krstnika učenec Andrej odkril Jezusa in k njemu nato pripeljal še svojega brata Simona. Ko je Jezus uprl pogled vanj in rekel: „Ti si Simon, Janezov sin. Imenoval se boš Kefa.“ Kako ga je Jezus prekrstil v Petra, kar pomeni skala, da mu je že z imenom nakazal bistvo njegove bodoče življenjske naloge v Cerkvi. Pri Petru Opeku je Jezus ravnal prav obratno. Njegovo ime in priimek sta do pike že odgovarjala poslanstvu, ki ga je čakalo na Madagaskarju. Kot da bi ga zaradi njegovega imena poslal na ta otok, da bo tam drobil kamenje in delal opeke za gradnjo hiš najubožnejših, tistih, s katerimi se je Jezus vedno identificiral, katere pa danes družba najraje odpisuje.

Bodoča tehnična šola za mizarje na misijonu Petra Opeka.

KLONIRANJE —

nespolno razmnoževanje

ALOJZIJ KUKOVICA

Naš čas je poln presenečenj. Tako se zadnje tedne poročevalne agencije bavijo z novico, da se je nekemu škotskemu raziskovalcu posrečilo „klonirati“, to je, brez spolnega združenja moške in ženske spolne celice priklicati v življenje ovco, ki so ji dali ime Dolly. Ovca je popoln dvojniki svoje matere, ker ima v svojem organizmu genetično dediščino samo matere, nič pa očetove. Ta dogodek je zbudil veliko zanimanje in tudi nemajhno debato o tem, kaj bi bilo, če bi znanost in tehnika hoteli iti po tej poti naprej in nekoč to, kar so dosegli pri živalih, poskusiti tudi na človeku. Ker se tema dotika tudi moralnega vidika, se tudi naša revija oglasi k tej problematiki.

Kloniranje je nespolno razmnoževanje rastlin in živali. Beseda kloniranje je grškega izvora. Grška beseda kloné pomeni sadiko. Splošno je znano, kako majhna vejica drevesa ali rastline, vsajena v zemljo, začne rasti in se razvije v novo rastlino in novo drevo. Ta način nespolnega rastlinskega razmnoževanja je bil znan in uporabljen že od nekdaj. Vedeli smo, da se tudi nekatere zelo preproste živali razmnožujejo brezspolno. Tak je primer „morskega klobuka“ (meduza). Še več, pred nekaj dnevi so časopisi javili novico, da se je v ZDA posrečilo kloniranje dveh opic. Po teh poročilih ovca Dolly nikakor ni prvi klon velikih živali.

Za umevanje kloniranja je treba vedeti, da imajo vsi rastlinski in živalski organizmi (tudi človeški) dve vrste celic v svojem organizmu: spolne celice (jajčeca in semenčice) ter somatične (telesne) celice, iz katerih je zgrajen ves organizem. Oploditev in razmnoževanje velike večine rastlin in živali, kakor tudi človeka, se vrši tako, da se združita moška in ženska spolna celica (žensko jajčece in moški spermatozoid). Novo bitje, ki je začelo živeti in se razvijati v maternici, ima zatorej polovico svojega genetičnega materiala od očeta, polovico od matere. Zato nosi v sebi značilnosti obeh.

V tridesetih letih tega stoletja pa se je biološka znanost začela spraševati, če ne bi bilo možno neomejeno razmnoževanje živali in celo človeka na drug način, namreč brez posredovanja njegovih spolnih celic, temveč na podlagi onih drugih, nespolnih telesnih celic. Znanost je namreč pred nedavnim ugotovila, da ima vsaka celica živalskega in človeškega organizma v sebi genetični kodeks celotnega organizma. Z drugo besedo, vsaka celica je celoten organizem v miniaturi.

Na podlagi teh ugotovitev sta leta 1952 dva ameriška raziskovalca naredila poskus, kako razmnožiti živali brez združenja obeh spolnih celic. Poskus sta najprej naredila na žabah. Kako? Oplo-

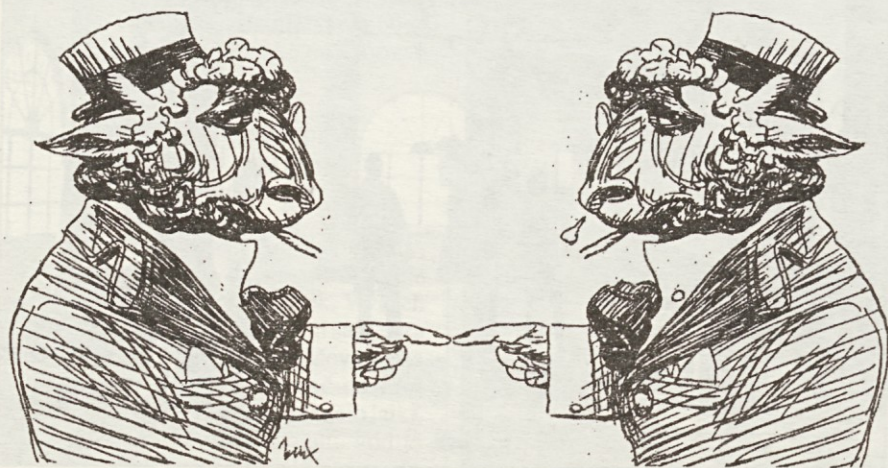
jenemu žabjemu jajčecu sta odvzela jedro in ga nadomestila z jedrom navadne, nespolne celice druge žabe. Poskus se je posrečil: jajčece z novim jedrom je začelo rasti in se normalno razvijati v maternici in se nato doraslo tudi rodilo. Novorojena žaba je bila popoln dvojniki žabe, iz katere celice je bilo vzeto jedro. Ni pa imela na sebi nobene moške lastnosti, ker moško žabje seme ni bilo v ničemer udeleženo pri njenem nastanku.

Isto se je nekaj let pozneje posrečilo drugim ameriškim biologom z ribami. Brez moških semenčič je bilo priklicanih v življenje brez števila rib, ki so bile popolni dvojniki svojih mater. Pri njih nastanku niso v ničemer sodelovale moške semenčice.

Ruski znanstveniki so se celo resno trudili in se verjetno še, da bi s kloniranjem (postopkom, ki sem ga zgoraj opisal) oživil pred več tisoč leti izumrlo živalsko zvrst mamutov, slonu podobnih živali, o katerih le iz njihovih okostij, shranjenih v muzejih, vemo, da so živeli na zemlji in kakšni so bili. Kako naj bi to dosegli? V sibirskih tundrah so našli nad 30 zelo dobro ohranjenih okostij mamutov, od katerih so nekatera stara nad 40.000 let. V teh zamrznjenih okostjih je še veliko živih celic. S posebno delikatnimi postopki skušajo izluščiti iz teh celic jedro, v katerem je ohranjen celoten genetični material mamuta in ga presaditi v zarodek slona, iz katerega so prej odstranili njegovo jedro. Tako dobljeno novo embrijo celico skušajo prenesti v maternico slona v upanju, da se bo tam začela razvijati in bo dorasla v mamuta. Načelno ni nobene ovire, da bi se to ne moglo posrečiti. Vprašanje je le še, če jim bo praktično to uspelo.

Za temi poskusi, nekaterimi že posrečenimi tudi pri višje stopnje živalih, kot smo videli prej, nastaja vprašanje, ali bi kaj takega bilo možno tudi pri človeku. In če bi bilo to možno, kaj bi k temu rekla morala. Glede prvega vse kaže, da načelno ni nobene nepremagljive ovire, da bi to, kar se je posrečilo na živalih, ne uspelo tudi na ljudeh. Da bi torej mimo naravnega načina razmnoževanja novo človeško bitje nastalo tudi po kloniranju, torej brez sodelovanja moškega semena. Postopek bi bil načelno isti kot pri živalih.

Vse kaže torej, da je vsaj teoretično človeško kloniranje možno. Še več, govori se celo, da se je to že zgodilo. Neki ameriški biolog, David Rorvik, v svoji

knjigi „In his image: Cloning of a man“ (Po njegovi podobi: kloniranje človeka) poroča, kako ga je neki milijonar naprosil, naj bi poiskal nekaj znanstvenikov, s katerimi naj bi mu s kloniranjem ustvaril „dvojnika“, človeka, ki bi mu bil popolnoma in v vsem enak, razen po starosti. Sin očeta, a brez matere. Rorvik zagotavlja, da je ponudbo sprejel, ustanovil v ta namen poseben laboratorij v neki južnoazijski deželi in po več poskusih uspel ustvariti milijonarju klon-dvojnika. Ker pa se je zavezal k tajnosti, v knjigi ni povedal ne imena milijonarja, ki mu je kloniranje naročil, ne podatkov njegovega dvojnika. Povedal je le, da deček živi normalno življenje. Znanstveni svet je njegovo sporočilo sprejel z velikimi dvomi. Za znanost namreč ne obstoji, kar se ne da dokazati ali preveriti. Tako je domnevno prvo človeško kloniranje zavito v skrivnostni dvom.

Toliko o tehničnem vidiku kloniranja. Kaj pa pravi morala k temu novemu možnemu in morebitnemu posegu v človeški razmnoževalni proces. Jasno je, da klonalno razmnoževanje v rastlinskem in živalskem svetu ne povzroča nobene moralne težave. Ves rastlinski in živalski svet je v službi človeka in zato na njem in z njim lahko storimo, kar nam more biti v korist.

Kaj pa kloniranje človeka? Zakaj naj bi sploh pri človeku segli po tej metodi razmnoževanja? Zato - pravijo njeni zagovorniki -, ker bi na ta način lahko kopirali in poljubno razmnoževali ljudi velikih talentov, na primer velike umetnike, glasbenike, uspešne gospodarstvenike, državnike in podobno. Tako bi se človeška rasa z množenjem takih izredno nadarjenih in sposobnih talentov neprestano boljšala in dvigala.

Podobno bi si očetje in matere, ki bi na primer zgubili svojega otroka v kakšni prometni nesreči, s kloniranjem lahko preskrbeli dvojnika, s čimer bi lažje prenesli izgubo prvega. S kloniranjem bi se lahko tudi izvajalo nadzorstvo nad spolom novorojenih. Tudi za presajanje organov bi kloniranje imelo velike prednosti, ker bi se izognili nevarnosti odklonitve organizma do presajenega organa, ker bi bila genetično oba organa popolnoma enaka.

Vendar vse naštetje in še druge morebitne prednosti človeško kloniranje tej ne bodo nikdar mogle vzeti njenega nemoralnega značaja. Človek ne sme nik-

PRAZNOVANJE VIŠKEGA JUBILEJA JEZUITOV NA SLOVENSKEM

Pred 400 leti so na slovenskih tleh pristali jezuiti: dva duhovna, Mihael in Krištof, ter brat Matija. Ta slovenski spomin je 21. januarja v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani k bogoslužnemu srečanju privabil 40 duhovnikov, predvsem jezuitov z višjim predstojnikom Lojzom Cvikom, družno s škofi: apostolskim nuncijem Edmondom Farhatom, nadškofom Alojzijem Šuštarjem in pomožnim škofom Jožetom Kvasom. Župnijski pevski zbor je ob spremljavi orkestra - pridružil se mu je tudi kvartet Tartini - pel Wagnerjevo mašo Jubilate Deo.

Pozdravi p. Cvika so veljali vsem, ki so se ta večer v velikem številu zbrali v cerkvi, predvsem najvišjim predstavnikom Cerkve, zastopnikoma oblasti ter Univerze, ministru dr. Janezu Dularju ter prorektorju prof. dr. Jožetu Kušarju.

„Zbrani smo prav na dan, ko je škof Janez Tavčar v Ljubljani sprejel tri jezuite. Njihovo delo je škof dobro poznal, njihovo poslanstvo v Gradcu je dobro poznal in ga tudi podpiral. Na svoje stroške je dal šolati devet dijakov; želel je, da bi tak kolegij zaživel tudi v Ljubljani.“

Kako potrebni so bili takratni Evropi jezuitski misijonarji, ki so ljudem oznanjali božjo besedo, jih izobraževali in vzgajali v

pokončne kristjane. To je v svojem nagovoru med mašo poudaril nuncij Farhat. Jezuiti so ustanavljali šole, iz katerih so izšli ljudje izobrazbe, vere in duhovnih obzorij. Tudi v Ljubljani, zatem pa še v Trstu, Celovcu, Mariboru in Gorici, so ustanovili kolegij. Ljubljanski jezuitski kolegij je v začetku 17. stoletja imel že 700 dijakov. Klasičnemu študiju so leta 1619 dodali še teologijo in moralko. V tem nekateri vidijo „začetek univerzitetnega študija v Ljubljani“. Od prvega razreda dalje so jezuiti slovenski jezik uporabljali kot učni jezik. Tega so vedno bolj uporabljali v pridigah in katehezah. S svojimi katehezami in publikacijami so gradili temelje prihodnje slovenske državnosti, katere jezik je njen bistveni element.

Spodobilo se je, da je ob tej pomembni obletnici spregovoril tudi minister za kulturo dr. Janez Dular. Ko je ob podobnem slavlju v Stični pred leti nastopil tedanji minister dr. Capuder, je med drugim navedel geslo „Ora et labora“. Takrat je kulturniška javnost „nepomirljivo besno“ sprejela to geslo kot „neznosno pohujšljivo“. Drugod po svetu neprimerno bolj cenijo nekatera dejstva iz naše zgodovine kakor pa sami doma. Eno takih pomembnih dejstev je ustanovitev jezuitske šole v

dar postati predmet protinaravnih manipulacij. In kloniranje je takšna manipulacija. Po božjem načrtu sme človek priti na svet samo kot sad ljubezenskega združenja staršev, povezan v legitimnem zakonu. Vsak drug nastanek človeškega bitja je nasproten božjemu načrtu in zato nasproten tudi dostojanstvu in vzvišenosti človeške osebe.

Zato ni čudno, da se je Cerkev izrekla proti človeškemu kloniranju, komaj se je začelo o njej v javnosti govoriti. Ponovala je že pogosto izrečeno sodbo: ni vse, kar je tehnično možno, tudi moralno dovoljeno. Tehnika mora biti v službi človeka, in božji načrt o človeku določa tehniki, kaj je moralno dovoljeno in kaj ne. Cerkev je zlasti zadnje čase v mnogih svojih dokumentih jasno obsodila vsako tehnično manipulacijo človeškega bitja, pri kateri se ne spoštuje njegovo vzvišeno dostojanstvo. Človek s seboj in na sebi

ne sme podvzeti vsega, kar bi mu lahko tehnika omogočila.

Pa ne le Cerkev, tudi premnoge druge ne-religiozne ustanove so se že izjavile proti tej novi metodi človeškega razmnoževanja. Celo ameriški predsednik Clinton, ki ni znan ravno kot dosleden branitelj morale na vseh področjih (na primer glede splava), se je odločno izjavil proti vsem morebitnim poskusom človeškega kloniranja in tudi prepovedal, da bi država z denarjem podprla kakršnekoli poskuse na tem področju.

Seveda pa bo verjetno kakšna druga ustanova in morda tudi posamezniki še naprej dajali tehniki prednost pred vsakim drugim vidikom, tudi pred moralnimi pridržki in bodo zagovarjali človeško kloniranje. Na žalost, v veliko moralno škodo človeštva. Kajti človeštvo končno le samo sebi škoduje, če hoče biti bolj modro kot Bog.

BREZVESTNOST

v sodobnem gospodarstvu

AUGUST HORVAT

Vsakdanje življenje nam dokazuje, da je gospodarstvo važna človekova aktivnost za pridobivanje in razdeljevanje za življenje potrebnih stvarnih dobrin. Njegova edina in važna naloga je služiti človeku, vsakemu in vsem, ter mu v tvarnem pogledu pomagati na poti skozi življenje. To je idealno, a edino pravilno pojmovanje gospodarske aktivnosti, a je v realnem življenju velikokrat prezreto in zapostavljeno, je sredstvo izkoriščanja, vzrok stradanja množic človeških bitih širom zemeljske oble.

Udeležence mednarodnega zasedanja Organizacije združenih narodov za prehrano (FAO) preteklo jesen v Rimu je papež Janez Pavel II. v nagovoru opozoril, da v sodobni človeški družbi nad 800 milijonov človeških bitij nima najnujnejše primerne prehrane zaradi pomanjkanja človeške solidarnosti in ljubezni do bližnjega. Ne gre za pomanjkanje dobrin, ampak za pomanjkanje volje pomagati stradajočim. Večina stradajočih živi v gospodarsko nerazvitih deželah, v katerih je stalno pomanjkanje dela in zaslužka, del stradajočih pa

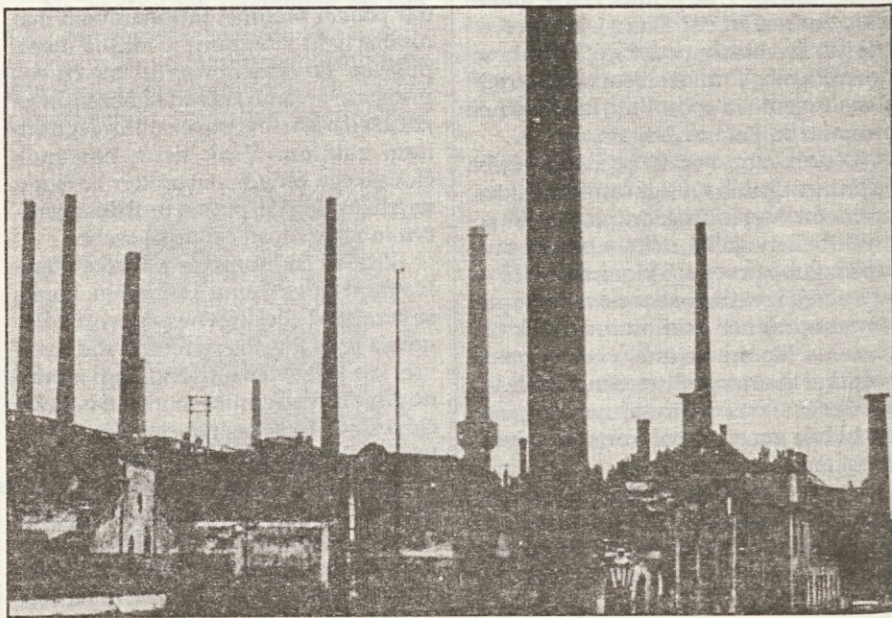
živi tudi v deželah v razvoju in gospodarsko razvitih, v katerih jih delodajalci slabo plačujejo, praktično izkoriščajo, ali so pa brezposelni zaradi divje konkurence in tehnološke industrializacije. Nezadostni zaslužki družinskega očeta prisilijo številne matere in mladoletnike, da iščejo zaposlitev izven doma, oziroma da opustijo študij in iščejo zaposlitev, kar obstoječo brezposelnost še poveča. So primeri, da se zaposlenim znižujejo zaslužki brez upoštevanja, da največkrat ne krijejo najnujnejših potreb. Prevladuje slepota, da so delojemalski zaslužki najvišja postavka v proizvodnih stroških. V okolju v katerem živimo, so v zadnjih petih letih delavske zaslužke znižali za 15 odstotkov kljub temu, da se je v gotovih panogah industrije donos človekovega dela zvišal za 50, 100, 500 in tudi za 1000 odstotkov. Pri vsem tem pa so nedotakljivi zaslužki in premije vodilnih uslužbencev podjetij. Tudi njihove stroške za zabave in druge nočne avanture krijejo podjetja. Ni skrivnost, da so v številnih panogah industrije glavna postavka v proizvodnih stroških surovine in pogonska energija.

Po kapitulaciji komunizma v bivši Sovjetski zvezi in satelitskih deželah srednje in vzhodne Evrope so nekateri vodilni v gospodarstvu prepričani, da se lahko omejijo ali celo odpravijo delojemalske pridobitve socialnega skrbstva, ki so bile potrebne v kapitalističnih deželah kot obrambni zid pred komunistično propagando in komunističnim vplivom. V tem pogledu so v svetovnem merilu mnenja deljena. Najbolj gospodarsko razviti in napredni deželi, kot sta Nemčija in Japonska, jih spoštujeta ter smatrata kot potrebne, a kljub temu uspešno konkurirata na svetovnem trgu. V Združenih državah velepodjetje General Motors jamči svojim delojemalcem stalnost zaposlitve in dosedanje oziroma obstoječe socialno skrbstvo, enako tudi angleški kemični velikan ICI, kjer so delojemalci soudeleženi tudi na dobičku podjetja. Če obstajajo ponekod v obstoječem socialnem skrbstvu nepravilnosti, privilegiji in korupcija, jih je treba odpraviti, največkrat pa pri teh delodajalskih in zakonodajnih prizadevanjih velja dejstvo, kako velika slepota je človeka. Kot vidimo, se vse reforme vršijo na račun že itak revnih, nedotakljiva pa je korupcija in kraja v javnih ustanovah in nosilcih, predvsem velikih, gospodarskega življenja.

V preteklosti, predvsem do druge svetovne vojne, je človeška skupnost bila razdeljena na več političnih blokov. V ospredju je bila politična prevlada v

Ljubljani (17. st.), zatem gledališča, uporaba slovenščine. „Šolstvo, kultura, znanost - med drugim posebno astronomija, paleologija, teologija in tudi tehnika, so se v teh vrstah gojili na vrhunski - elitni ravni, v konici iskanja in neredko seveda tudi v sporu, pa naj je šlo za diplomacijo, za misijone ali za umetnost ali za znanost.“

Ob čestitkah za opravljeno delo, je minister Dular zaželel jezuitom, naj bo v tej deželi še naprej odmeven njihov glas, ohranjajo naj „svoj sloves elite“, se sprijemajo „z najtežavnejšimi problemi svojega časa“, naj oznanjajo kultivirano in prepričljivo. „Iskanje in utemeljevanje vizije našega duhovnega preživetja za današnji in za jutrišnji dan v okolju, ki ni božje okolje, temveč pogosto okolje duhovne divjine -“ in smo tako „tudi mi misijonska dežela.“

ČASTITLJIVA STAROST

Nadislava Laharnar

Med značilnostmi našega časa je tudi podaljšano povprečje človekove življenjske dobe. Mnogo več ljudi doseže visoka leta, kot pa je to bilo še v začetku tega stoletja; pač zaradi izboljšanja splošnih življenjskih pogojev, pravilnejše prehrane, higijene in napredka medicinske vede.

Pri vsem tem pa starost vendarle redno spremlja pomanjkanje moči in telesnih funkcij, ki vse skupaj tvorijo tisto lepo ravnovesje in počutje, ki mu preprosto pravimo zdravje. O vrednosti zdravja pa navado resno premišljujemo šele tedaj, ko se začneja krhati. Resničen je namreč napis, ki ga včasih vidimo po bolnišnicah „Zdravje je molk organov“. Za srce, za pljuča in obisti se začnemo zanimati, o njih govoriti in iskati zdravniški nasvet šele takrat, ko se bolj jasno in krepko oglašajo z bolečino in tako zahtevajo prvenstvo naše pozornosti.

Kar blagrujemo tiste, ki zdravje v glavnem ohranijo do konca svojih dni, potem pa ugasnejo kot lučka, ki ji je pošlo olje.

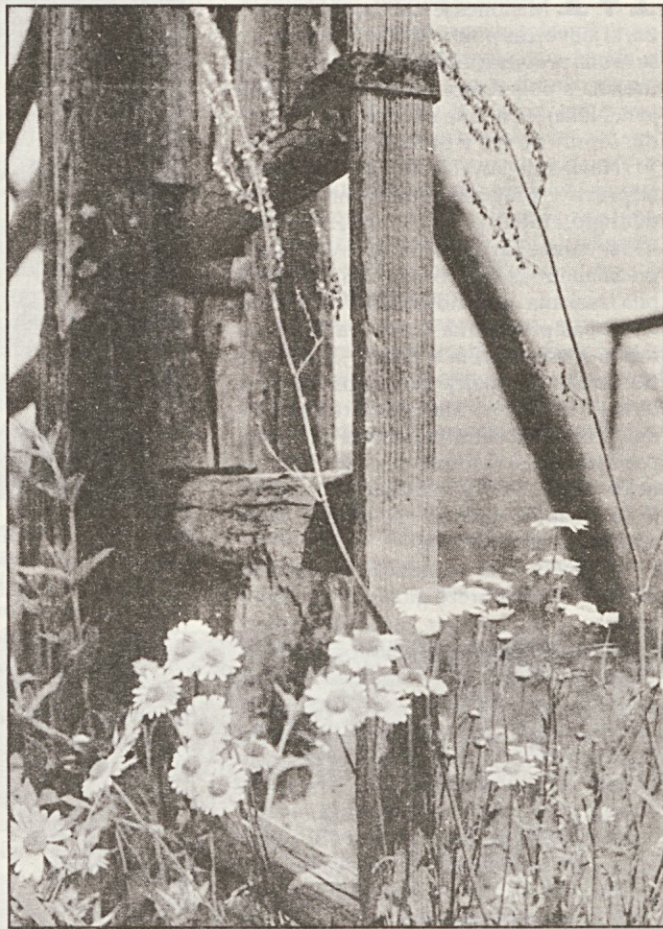
Na drugi strani pa nas pretrese pogled na trpina, ki je morda že leta neobglen in v

vsem odvisen od drugih. Otroka ga je mati hranila, učila hoditi, govoriti in moliti, sedaj pa sam ne more niti jesti niti hoditi in komaj zmore še kaj povedati. Seveda, nekoč je bil v jutru svojega življenja, polnemu dnevu je veselo šel nasproti, zdaj pa se dan nagiba in vse bolj je betežen. Zaveda se, da obremenjuje svojce in zato trpi tudi duševno. Še molitev mu je težka. Pravzaprav je drugačna, kajti vsak njegov dih, vsak utrip srca in vsako vlakno njegove stvarne biti se vendarle more nekako strniti z vzgibom duše v en sam zdihljaj: „Jezus, usmili se me!“ To je molitev vdanega trpljenja. Tako bo tudi z osebo, ki mu streže, saj sotrpí. - Neka mati, umirajoča v hčerkinih rokah, je popolnoma prisebna še dahnila: „Lidija, ti si angel!“

Kakšno bo naše slovo, ne vemo, gotovo pa je smrt zadnja in največja preizkušnja, ki prihaja za vsakogar. Miselnano je vsekakor primerna že v mladosti. Kakor dekle, ki čuti v sebi poklic za družinsko življenje, zelo prav stori, če že zgodaj moli za pravega ženina, tako tudi ni odveč, da vsi molimo za srečno zadnjo uro. Tako že pri polnih močeh mo-

remo nekako seči v tisti poslednji trenutek, na primer z mašnimi nameni ali s premišljeno molitvijo „... že

sedaj vdano in radovoljno sprejem kakršno koli smrt, z vsemi njenimi stiskami in bolečinami, kakor bo Tebi vseč...“ Tako torej, kakor bo Bogu vseč. To je dobra daljna psihološka priprava pa tudi usmerjevalka srečnejšega in polnejšega življenja.

mednarodnem življenju, težnje po ozemeljski zasvojitvi in reviziji versajske mirovne pogodbe. V naših dneh pa je svet razdeljen na gospodarske bloke. Ne gre za ozemeljske zasvojitve, ampak gospodarski vpliv. Svobodno tržno gospodarstvo ter prost pretok blaga ter investicij bi naj bilo vodilo v sodobnem mednarodnem življenju. Gre za podrejenost gospodarstva narodov in držav za koristi mednarodnega kapitalizma.

Zaradi novega nereda in krivic v mednarodnem življenju se kot reakcija pojavlja nova gospodarska teorija, ki bi naj

odpravila ali vsaj omilila obstoječe krivice. Sedanja teorijo potrošniške družbe, ki sloni na kulturi imeti, bi naj nadomestila kultura dajati. Do te teorije so privedli žalostni življenjski pogoji množic sodobnega človeštva. Spremeniti se morajo odnosi med bogatimi in revnimi deželami, med revnimi in bogatimi v narodni gospodarski skupnosti. Gospodarstvo mora služiti človeški skupnosti, postati mora občestveno. Bogati morajo ukrotiti svoj apetit po kopičenju bogastva, a tudi stradajoči in revni ne smejo pričakovati izhod iz obstoječih razmer

samo od drugih, ampak se morajo tudi sami truditi za izboljšanje lastnih življenjskih pogojev. Potrebna jim je za delo primerna izobrazba in strokovna usposobljenost ter tudi več delavoljnosti, ki je ponekod primanjkuje. Divji kapitalizem, ki ponekod že prevladuje, pa bo potrebno pravočasno dati na verigo, da se ne bodo ponovile napake izpred 200 let, ki so prinesle reakcijo v stoletju, ki ga končujemo. Ostanki komunizma, nacizma in fašizma so še prisotni v sodobnem družbenem življenju in jih ni podcenjevati, a tudi ne pretiravati.

Osmo ČUDO SVETA

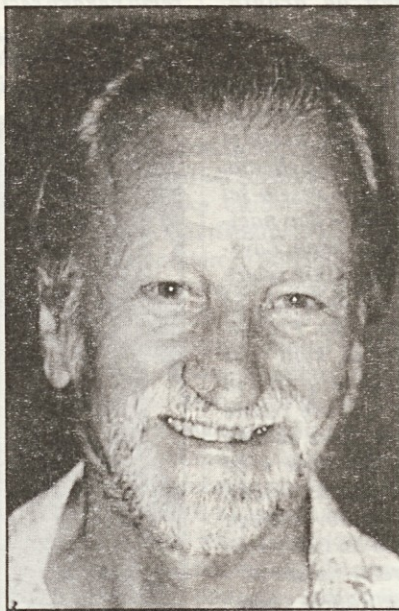
VINKO RODE

(2)

Misiones ni le medvodje, silno vodovje in čudovita igra vodá. Misiones je tudi tropski pragozd, ki je svojčas pokrival celo provinco (ko še ni bila provinca). Zdaj je večina površine urejena s poljedelstvom in pogozdovanjem. Nekaj je pa le še nekdanjega pragozda, čeprav ne več v prvotni raznolikosti.

Naslednji dan (13/3) je bil določen za odpravo v pragozd. Seveda ne v pravo džunglo, ampak po izsekani stezi - pikadi -, ki se zareže kar štiri kilometre v goščavo, po znanem „sendero macuco“. Steza je bila izsekana ne samo za radovedne turiste, ampak prvotno za raziskovalce, ki prihajajo z vsega sveta v bližnji „Laboratorio“, da tu preučujejo posebnosti kraja in biosa. Pred leti so Macuco opremili z didaktičnimi tabelami za šolske izletnike, pač s podatki o rastlinstvu, o živalih itd., a neka posebno divja skupina gimnazijcev je vse razbila, načrtno vse uničila. Lépo spričevalo za naše šole!

Z glavne steze se odpirajo še stranske picade. Včasih je treba globoko v goščo - z mačeto -, da končno zaslediš, recimo, družino opic. Mario, primatolog, zasleduje pet, šest družin malih opic „caí“, vsako pozna po imenu, oz. po označbi; za vsakogar ve, kakšno mesto zaseda in kakšno funkcijo izvršuje v skupini. Po vsakem pohodu napiše dnevno poročilo: kaj je novega med njimi, rojstva, smrti, morda bolezni, nesreča; kje so prespali, kaj so jedli, kam so namenjeni; še druge spremembe, recimo, če se je pojavil kak nov član - pribežnik, izginil drugi, prebežnik, kajti tako se izognejo endogamiji. No, kar zanimivo poglavje! In kako ima vsaka skupina svojega poglavarja, vsaka noseča opica svoje privilegije in kako skupnost

sloni, koncem koncev, na samicah, katere ji zagotovijo neko stalnost in harmonijo.

Takoj po zajtrku sva se z Danijelo odpravila na pot; ona opremljena za opazovanje in beleženje (daljnogled in tabele z razpredelnici), jaz pa kar v ohotah in kratkih hlačah, kot za kopanje. Res nama ni poti prekrizala nobena kača. A mravlje, dolge kot ose, raziskujejo stezo. Še dobro, da so samotarke; ako bi se organizirale v bojni pohod, bi bile strašne.

Hčerka opazuje označena drevesa ob poti in v bližini: neke vrste ficus in palmo pindó; podatke vnaša v tabele. Jaz si mimogrede nabavim zalogo pindojevih kokosov (drobni, oljnato-sladki oreški, ki so verjetno iz družine dateljnov).

Okrog poldneva sva dospela do konca Macuca. Tam se stranska pikada spusti po strmini precej globoko do majhnega slapa

in tolmuna. Naravni bazen sredi bujnega tropskega rastlinstva! Kot v kakem Tarzanovem filmu! Po dolgi hoji se je sveža voda še posebno prilegla.

Kaj sem se naučil na tej odpravi?

Da tropski gozd skoro ne pozna letnih časov: drevje cveti in zori v katerikoli dobi, vsaj nekatere vrste, kot pindó. Druge se zvrstijo tako, da je hrana za žuželke, ptiče in sesalce skozi vse leto. Raznolikost v rastlinstvu je tako velika kot v nobenih drugih gozdovih, saj vsebuje dva tisoč poznanih vrst rastlin, več kot štiristo vrst ptičev, da sploh ne govorimo o tisočih vrst žužkov. Visoka temperatura in stalna vlaga (padavin je več kot 2000 mm letno) dajeta misionškemu gozdu lastnosti ogromnega naravnega rastlinjaka. To je neprehodna gošča, kjer je vse prepreženo in prepleteno v čudovitem ekološkem ravnovesju.

Naravoslovci razločijo kar šest stopenj (estratos) v tej čudoviti gozdni lestvi. K prvi štejejo drevesa velikane, ki izstopajo s svojimi tridesetimi metri višine, kot so incienso, ibirá-pitá, timbó idr. K drugi vrsti spadajo velika drevesa - do dvajset metrov višine - kot beli guatambú, črni in rumeni lorbar, peteribí in tudi palma pindó. Naslednji nivo je srednje visokih dreves, kjer je gostota še večja, nato pride vmesna stopnja doraščajočih dreves; in končno grmovje in vsakovrstne trave. Znana je divja kopriva; veliko je bambusove gošče, ki je čisto neprehodna; mnogo je vrst praproti, nešteto tudi epifit kot orhideje, „clavel del aire“ in nasploh bromeliaceje. Primer güembé mi je ostal v spominu. V Buenos Airesu smo jih navajeni, po vrstovih jih je kar dosti. A kako sem se začudil, ko sem jo zagledal kot v sedlu na visoki rogovili. Da, lepo zraščena, pa kot da bi jahala gori na veji - in, jojmene, s koreninami, padajočimi do tal - tako ravno navzdol kot v „plajbo“, prav po Evklidovi geometriji. No, iz sedla do tal je bilo kar blizu desetih metrov. Nisem se mogel načuditi. Prva neumna misel je bila tale: Kako je vendar gor splezala? Uganko

* * *

V posodobljeno „hišo“ v Sloveniji lije svetloba sončnega dneva. Nad mizo je bogkov kot, na naspotni strani pa lončena peč, nižja kot v prejšnjih časih, a s prostornejšim zapečkom.

Pri oknu sedi, vsa drobna, teta Francka in kleklja. Vzoreček na blazini zna na pamet, saj bi morali meriti v dolgih metrih vse čipke, ki so jih v desetletjih izdelali njeni prstki. Z zavojčki tenkih nitk riše vijuge, rožice in križke za okras platenih prtov in prtičkov. Tenke nitke veselja in

trpljenja njenega žitja pa so v 97-letih izrisale čipko njenege življenja. Druga mati je bila številnim nečakom, dokler so bili majhni. Koliko pesmic, pravljic, zgodbic in zgodovinskih dogodkov jim je z recitacijo ali s pripovedovanjem znala tako živo prikazati, da jih niso mogli pozabi-

ti! Pozno se je poročila, paji je revolucija moža umorila in razbila srečen zakon..., a ona vedro naprej kleklja čipko.

Gotovo je bo vesel sam Bog, ko pride pred Njegovo obličje z umetelno čipko svojega življenja, saj jo je Njemu posvetila, nam pa pustila podobo častitljive starosti.

prepuščam bralcu.

Zanimiv je tudi primer divjega figovca guapoy, ki se zaseje v kaki razpoki ali rogovili drugega drevesa. S koreninami ga počasi objema, bolj in bolj pokriva, ga stiska, davi, dokler ga ne zadavi in ga enostavno nadomesti. Razvije se v močno drevo. To zanimivost so nam kazali v parku, a potem sem videl drugačen primer v razvalinah v San Ignacio. Figovec objema precej veliko skalo v razpadajočem zidu. Ima jo kot v svoji pesti, a je seveda ne more streti, zmleti. Kot nem boj dveh titanov.

Poglejmo še drug primer. Iz Indije so prinesli ficus kot okrasno drevo, ker ima zelo lepe, bleščeče liste, podobne hrastovim, a dvakrat večje od gomera. V gozd še ni zašel, pač pa ga je dosti po parkih, vrtovih in tudi po ulicah severne province. Zanimivo je pa tole: neposredno iz debla in vej mu poženejo sadovi, lepe, debele fige, nekoliko bolj ploščate kot navadne, a ti sadeži ne dozoriyo. Na vrtu sem videl, kako padajo na tla, lepe za oko, a vse odprte in znotraj suhe. Zakaj ne dozoriyo? Od vodiča sem zvedel tole: Uvozili so figovec, ne pa žuželke - mušice -, ki ga edina more oploditi. V sadež se mora prebiti, ko je še zaprt; a nobena ameriška mušica se do zdaj ni usposobila za to opravilo.

Drevo hovenia je bilo tudi uvoženo, povsod ga dobiš, na ulicah in v pragozdu. Danijela je raziskovala njegov vpliv na domače rastlinstvo, posebno v gozdu. Njegovi sadeži ugajajo opicam caí. Recimo, da je bila njegova vključitev v ameriško džunglo skladna. Ne pa kot divji pušpan v delti, ki zamori vse avtohtono rastlinstvo.

Še so zanimivosti, nešteto bi jih bilo. Ušlo mi je ime drevesa, ki edino v džungli nima ne epifit ne parazitov, to pa zato, ker njegovo votlo deblo služi mravljam za bivališče; one ga obvarujejo vsake nadleže. A prav to drevo opravlja zelo važno delo: „rane celi“ v gozdu, kjer je bilo preveč izsekavanja. Prvo se naseli na ranjeno kožo občutljive biosfere in tako cikatriza gozdno preprogo.

Ves sedanji misionjski pragozd, tudi oni iz Narodnega parka, je v resnici že drugega rodu. Iz prvotnega so namreč izsekali drevje, ki ima lesno vrednost.

Kaj sem videl od favne? Najbolj vidni so ptiči. Papige vreščijo vsepovsod; mnogo je kolibrijev, ki so kot dragulji, bleščeči se v sončnih žarkih. Malo več potrpljenja je potreba, da zagledaš debelokljunca tukana. Iz gošče se oglašajo ptiči, ki me spominjajo na žolno. Na samotni palmi v parku visi nešteto lepo izdelanih vrečk: gnezdeca. Tu gnezdiyo, bolj na odprtem, da se izognejo dihurjem in podlasicam (hurón ma-

yor).

Nešteto je vrst metuljev, najlepši so iz družine marpho. Manjši, kovinsko plave barve so me skoro oblegali. Zelo rad pristane na znojni roki, da posrka sol.

Sesalcev nisem videl, razen coatí-ja. Globoko v goščavi se menda še sreča tapir, ameriški panter yaguararé, tamandúa, ali mravljinčar, pa osito lavador, medvedek, ki opere jed, preden jo pojé.

No, malo me je zaneslo tole opisovanje, morda za koga dolgovезno. Ne da se izraziti vse pestrosti, ki jo človek srečava na vsakem koraku v Narodnem parku Iguazú. Seveda, to je tropski svet, mi smo pa bolj navajeni na ravninsko pampo. Vsepovsod je videti tropsko sadje: chirimoye, palte, mango-se. V brazilskem Foz de Iguazú je na izbiro toliko različnih vrst sadja, da je res težko izbrati. Polovico tega je zame čisto nepoznanega.

Ob vsem tem, kar pomeni „novi svet“, bi bilo treba poklicati na pomoč naše jezikoslovce, leksikografe. Kje naj najdem slovenske izraze za rastline in živali, ki so tipično ameriške? Španci so prevzeli indijanska imena za stvari, ki jih v Španiji ni bilo. V našem primeru od guaranijcev. Za mate čaj vemo, da je ameriški in je že udomačen. A kdo bo našim mizarjem dopovedal, da je možen še kak drug izraz za vrste lesa kot so recimo viraró, guatambú,

Slapovi Iguazú v provinci Misiones iz zraka.

peteribí, quina, incienso (kadilo?), cedro (misionero), ki ni naša cedra, saj ni iglavec; pa še bambus tacuarembó, itd. itd.

V Misionesu človek čuti, da je prišel v stik s prvotno Ameriko, z razkošjem in raznolikostjo „zelene celine“. Pa ne samo z bujno floro, ampak tudi z izročilom guaranijske kulture: z jezikom, z glasbo, z umetnostjo, z rokodelstvom. Tipično glasbilo Paragvaja in tudi naše mezopotamije je harfa, ki menda najbolje izraža harmonično dušo guaranijscev. Čudovito tudi izraža vodovje, bodisi žuborenje potokov, pretok mogočnih veletokov, posebno pa igro slapov. Zvoki se utrinjajo kot biserne kapljesev pragozda. Guaranija je lep izraz guaranijske duše, ki je romantična in senzualna. Harfa je verjetno še iz časov jezuitskih misijonov. Pozneje so uvozili tudi harmoniko, no, prišla je s priseljenci in je danes značilna za ves Litoral.

* * *

Naslednje dni sem se še vračal k slapovom. Zdaj sem postal kje na zgornji stezi, a raje sem se mudil na spodnji. Slapovi se mi zdijo bolj veličastni s tega opazovališča; moč in neugnanost vodá se bolj čuti iz perspektive majhnosti.

Poskusil sem otroško igro. Zagledaš se v slap, v padanje vode, še in še v padanje, dolgo časa pogled uprt v padanje, tako da že vse pada, vse grmi navzdol v brezno. No, in kaj potem? Ja, ko potem pogled upreš v bregove ob slapu, vidiš, da le-ti ležejo navzgor, da, dvigajo se, občutek imaš, da se ves svet okrog tebe dviga. Kar neverjetno, a podobno kot če se močno vrtiš naokrog, ko se končno pijan zvrneš po tleh, se svet še naprej vrti okrog tebe. No, to je seveda iz otroških let.

Opazoval sem različne skupine turistov. Tok obiskovalcev se čez dan ne pretrga, šele na noč pojenja. Drug za drugim prihajajo avtobusi, skupine se razlikujejo po jeziku, po starosti, po nošah. Srečam recimo skupino zelo zgovornih gospa, že kar priletne, a nobel dame delajo čast zveneči italijanščini. Druga skupina je govori la nemško, več jih je bilo angleško govorečih. Pozornost so vzbujale nune, en cel avtobus sester. Tisti dan bi bil moral dve od njih prositi za skupno sliko ob tabeli: Salto Dos hermanas s slapovima v ozadju. Prepozno sem se spomnil. Tudi skupine upokoencev so pogoste. Vse potekanje seveda filmajo - za poznejšo prodajo.

Vse mogoče govorice sem slišal v tistih dneh, slovenske pa ne, tudi nobene slovanske ne. Videl sem Mongole, videl mnogo ras, a začuda, Slovanov ni bilo, vsaj v skupinah ne.

VINOGRAD POD TRIGLAVOM

Iz nagovora ob otvoritvi Slovenika v Rimu 19.6.1973

ALOJZ REBULA

ALOJZ REBULA ČLAN PAPEŠKE AKADEMIJE. *Papež Janez Pavel II. je imenoval tržaškega pisatelja dr. Alojza Rebula za člana Akademije likovnih in književnih mojstrov. Akademija zaslužnih pri Panteonu ima med svojimi člani vrhunske umetnike od Berninija do Manzusa in von Karajana. Po novih statutih, ki jih je pred nedavnim potrdil Janez Pavel II., akademija virtuozov šteje petdeset rednih in nedoločeno število častnih članov, izbranih med znamenitimi osebnostmi različnih narodov, ki so si s svojimi umetniškimi dosežki in moralnim poštenjem pridobili svetovni ugled.*

Prof. Rebula, prvi Slovenec v nastarejši tovrstni ustanovi na svetu, je postal redni član v vrsti pesnikov in pisateljev.

Tisoč dvesto petdeset let je, kar je bil naš vinograd zasajen v zemlji pod Triglavom: vinograd za večnost, ampak ki naj bi njegovo trtje rodilo med vsemi krščanskimi vini enega, ki bi nezamenljivo nosilo v sebi okus in barvo zemeljskih plasti med Muro in Jadranom, med jezeri Koroške in med gozdovi Dolenjske: enkratno krščansko vino naroda, ki ga je zgodovina, ta božja upravnica, krstila za Slovence.

Mladike z oglejskega juga in s

salzburškega severa niso bile zasajene v prst, ki bi lahko rodila kakšen penec krščanski šampanjec. To ni bilo pobočje, kjer naj bi se v sproščenem vseobjetju oglasila Frančiškova Pesem soncu, kjer naj bi se krščanska zavest pognala v Božanske komedije in Summe, kjer naj bi v zmagoslavju snovi zasijali Reimsi

Vse dni sem se kopal, vedno v tolmu „sestrskih“ slapov; vreme je bilo sijajno. Mislim, da je dvakrat deževalo, a ponoči. Na brazilski breg slapov nisel šel, pač pa sem obiskal mesto Foz de Iguazú. Takoj pade v oči razlika: rast in napredek v Foz, huda zaostalost v Puerto Iguazú.

Cataratas del Iguazú, čudo božjega stvarstva. Z vsega sveta se zgrinjajo turisti, da ga občudujejo. V čem je pravzaprav to čudo? Naravno je, da voda pada navzdol, da para brizga navzgor, da padanje velike gmote povzroča bobnenje, grmenje. A čudo je v celotni igri teh prvin v tako veličastnem obsegu - prostorsko in časovno. Da se tako velika reka, kot je Iguazú, naenkrat prelomi in zgrmi v prepad. Pa da se ta igra ne neha, da traja dan in noč, leto

za leto, v tisočletja in v nedogled. Le Bog ve, geologi pa ugibajo, v kateri dobi je v bazaltu nastala tako globoka zarez! Od tedaj se tu dogaja ta veličastna igra za čutila in za domišljijo. Narava se ne utru di. Le človeška neumnost bi bila zmožna vreči s tečajev celotno vremensko ravnotežje.

Za konec, dragi bralec, nasvet. Ako imaš namen obiskati ta čudoviti pojav narave, ne hodi tja ob „obveznih“ datumih, kot je veliki teden ali zimske počitnice in še kak daljši konec tedna. Slišal sem, da je tedaj tudi tisoč in več avtobusov na dan v Iguazú - in da je tisto pravi kaos. Slapovi Iguazú vsekakor zaslužijo, da jih obiščemo sproščeni, z odprtim srcem, z lepim razpoloženjem, pa brez prerivanja in brez priganjačev ob stezah in na brveh.

in Chartresi. To tudi ni bilo področje, kjer naj bi dozorel v svojo mistično slavo kakšen Janez od Križa ali kakšna Terezija iz Lisieuxa.

Vinogradu pod Triglavom takšen razmah ni bil usojen. Pretesna je bila gorica, na katero je bil zasajen, nasuta s prodrom ubogih, odprta pohlepu vetrov od vseh strani. To ni bila mastna prst v senci dvorov, ožarjena z epopejo trubadurjev in križarjev, z bliščem srednjeveških univerz in renesančnih galerij. To je bil vinograd za odrinjence od mize zgodovine: za tlačana, ki mu je bilo tisoč let vedriti v Svetem rimskem cesarstvu nemške narodnosti, podložniku tujemu velikašu, ki iz svojega sociološkega obupa ni imel drugega izhoda kakor v punt: v punt z vilami in s cepci ne za kakšno višjo idejo kakor je odmera davkov na sol in na svinino. In zato se je moglo vino tega vinograda navzeti iz svojih strpinčenih tal samo reznega okusa križa. Najpristnejšega, naposled, če vzamemo evangelij za to, kar je. Saj je bil evangelij prinesen najprej zanje - za odrinjence in razdedinjence, za najmanjše po merilih tega sveta.

Položen v to reber siromašnih je ta božji nasad imel tudi majmanj pogojev, da zdivia, kakor se je kdaj zgodilo v drugih večjih krščanskih občestvih, v cezaropapizem, v družbeno dekoracijo ali celo v zakamuflirano poganstvo. Za takšno izroditve sta mu enostavno manjkala ustrezna instrumenta: moč tega sveta in bogastvo tega sveta. Največ, do česar se je slovensko krščanstvo povzpelo skozi stoletja v svoji vidni strukturi, je bila postavnejša podeželska cerkev in onkraj patriarhalne lipe košatejša farovška zgradba. Slovenska Cerkev je ostala skozi vse čase eminentno ljudska cerkev. Oporniki te Cerkve niso bili niti dvori niti gradovi niti deželni stanovi. Njen glavni opornik je bil brezimni slovenski človek, ki je izpod svoje slamnate strehe, s svojih lazov in klancev iskal v cerkev na svoj praznik, v svojo šolo, v svojo galerijo, v svojo opero. In tako si je kljub svoji siromašnosti privoščil edinstveno razkošje: da ni opustil skoraj niti enega od tistih blaženih naročij, v katera se je njegova knežja podalpska zemlja odpirala, postavnejšega griča ali razglednejšega gozdnega obronka, da ne bi tam sezidali eno tistih cerkvic, tako milih in tako možatih, ki so ostale do

Slovenik v Rimu, Via Appia Nuova, 884, odprt 19. junija 1973.

danes nezamenljiv čar v razvalovanem zelenju slovenske pokrajine.

V tej sociološki skromnosti, ki je do danes ohranila značaj ponižne podeželskosti, lahko tudi vidimo vzrok, zakaj je to slovensko krščanstvo prišlo do nas brez vsake fevdalne navlake, tako malo družbeno obremenjeno, s takšno mero ljudske naravnosti in bivanjske prežetosti.

O tem priča dejstvo, da je v slovenski duhovni atmosferi povsem tuje mnenje, ki je danes razširjeno po tako imenovanem krščanskem zahodu, o domnevni progresivnosti ateističnega svetovnega nazora. O tem govori dejstvo, da v vrsti slovenskih genijev - od Gallusa do Plečnika, od Prešerna do Murna, od Cankarja do Župančiča - ni najti desakratorja: in kolikor se desakracija pojavlja danes, se to dogaja na ravni miselne in umetniške ničnosti. O tem intimnem sožitju krščanstva z ljudstvom govori dejstvo, da je slovenski človek dobil svojo kulturo, od prve knjige do prve gimnazije, od katoliškega duhovnika. In o ukoreninjenosti slovenskega krščanstva govori ne

nazadnje dejstvo, da se je rešilo skozi Rdeče morje druge svetovne vojne ne samoz bistvom svojih struktur, ampak tudi s svojo dejansko težo v življenjski atmosferi slovenskega naroda.

Osebnost sem daleč od ozkosti, ki je kdaj hotela istovetiti slovenstvo s krščanstvom. Toda prav tako ni mogoče dvomiti o edinstveni zraslosti krščanstva s slovensko narodno bitjo. Zbrišite danes krščanstvo na Slovenskem, namreč radikalno, od kulturne arhitekture do Mohorjeve družbe, in Slovenci se bomo spraševali, kdo smo: skupnost brez obraza, ki bo zatavala za svojo izgubljeno identiteto v somrak atomskih dni. Tudi brezverska humanistična pamet, če ima količkaj posluha za nacionalno vrednoto, si je danes na jasnem o nečem: da izpodkopavati krščanstvo na Slovenskem pomeni toliko kolikor nadomeščati etiko z ničem, čut za vrednoto z destrukcijo, smisel za duha s kultom potrošniških malikov, narodno zavest s kozmopolitsko impotenco: da izpodkopavati krščanstvo pomeni objektivno v tako krhkem narodnem tkivu, ki do danes ni nehalo krvaveti na svojem obodu, izpodkopavati slovenstvo. Krščanstvo ostaja za treznega Slovenca kateregakoli nazora vsaj neka etika, in ne najslabša; vsaj neka kulturna dimenzija, in ne najbolj provincialna; vsaj ena internacionalnost, in ne najmanj svobodna; vsaj en življenjski stil, in ne najbolj asocialen.

**Zbrišite danes krščanstvo
na Slovenskem...
in Slovenci se bomo
spršaevati, kdo smo...**

IN MEMORIAM

FRIDO BEZNIK UMRL

Lojze Rezelj

V petek, 17. januarja, je na svojem domu umrl Frido Beznik. Zapustil je ženo Alenko in tri otroke. Za vsako skupnost je izguba enega samega člana neprecenljiva škoda, če pa gre za osebnost, kot je bil Frido, potem je izguba nenaдомestljiva. Malo nas ostaja še iz tistih prvih let našega prihoda v Argentino. Dobro se poznamo med seboj. Večina izmed nas ve, do kam segajo moči drugega, komu lahko zaupamo odgovorno nalogo. Eden takih je bil pokojni Frido. Njegova življenjska pot je bila že opisana v našem tedniku, tudi DUHOVNO ŽIVLJENJE je aprila 1995 objavilo daljši pogovor z njim. Sedaj ob smrti pa bi rad zapisal vrline tega prijatelja - umetnika -, kateri je stako ljubeznijo gojil na odrih in po šolah lepo slovensko besedo. Beznik je bil kot režiser tudi učitelj lepe besede, izgovorjave in naglašanja. Bil je moderen v zamislih in izvajanjih. Iskal in hrepenel je vedno po kvaliteti.

Spoznala sva se že kmalu po prihodu v Argentino. Najino srečanje je bilo na odru, kamor sva oba rada zahajala. Prva leta je bil zelo poslušen in skušal je vedno vsako naloženo mu nalogo dosledno izvršiti. Pa naj je bilo to zakulisno delo, priprava odra, scenografija, postavljanje stolov v dvorani ali pa maskiranje in režije predstav. Skoraj ni bilo gledališke predstave, pri kateri ne bi Frido sodeloval. Z Nikolajem Jeločnikom - največjim mojstrom našega gledališča v Argentini - je Frido sodeloval, lahko zapišem, do Nikotove smrti. Tako pri gledališkem odseku Slovenske kulturne akcije, kot pri Slovenskem gledališču Buenos Aires smo prisostvovali odličnim predstavam z igranjem ali režijo Frida Beznika. Naša skupnost je prav s pevsko in gledališko dejavnostjo posredovala mlademu rodu visoko kulturno izobrazbo. Žal je za nas vse izguba Frida Beznika hud udarec, saj je umrl umetnik, kateremu skoraj gotovo domovina ne bo dala tistega priznanja kot bi to Frido zaslužil. Pa saj on nikdar ni iskal lastne hvale, vedno je pohvale in priznanja delil z mladimi, katere je predvsem rad družil in jih vzgajal v gledališki umetnosti, predvsem v „Našem domu“ v

San Justo. Nešteto odličnih predstav je pripravil v „Našem domu“ nam vsem v ponos in veselje. Koliko domobraskih komemoracij, otroških iger! S poezijo je predstavljala naše mlade visokim gostom, ki so po samostojnosti Slovenije prihajali med nas. Z eno besedo, Frido je bil priljubljena osebnost v naši skupnosti. Žrtvoval se je za skupnost, saj je še v bolezni vadal z mladino na odru, dokler ni dokončno onemogel. Ob Balantičevih verzih, katere je že težko bolan izrekel ob prejemu odličja, ki mu ga je izročil predsednik „Zedinjene Slovenije“, našega osrednjega društva, je dokazal, kako je bil neločljivo združen z Balantičevo poezijo in s slovensko zemljo. Živel je iz njene moči, se pojil z njeno opojnostjo in ji vračal sadove svojega duha in ustvarjalnosti.

Vedno bolj pogosto nas obiskuje smrt, zaznamuje naše prijatelje ter jih vodi s seboj. Vrste naših kulturnih delavcev se redčijo in naš narod v svetu ostaja vedno revnejši. Nikdar v življenju, niti v največji prešernosti in sreči, si nismo tako blizu,

kakor ob trenutku zadnjega slovesa. Samo tiho prijateljsko besedo sem hotel zapisati, a bližina slovesa od Fridota priliva trpkost v mojo dušo.

Dolgi so dnevi križevega pota od mladosti do smrti. Marsikoga potlačijo, strejo, če ni v njih one skrivnostne zarje, ki rodi vedno nova upanja, in prižiga plamen lepote. Bil si, dragi Frido, velik človek s preprosto in otroško dušo: iz globine so vrele tvoje misli, ki niso poznale hudobije, ne krivičnih sodb. Do potankosti odkrita je bila tvoja beseda, iskrena. Brez tožb in solza si nosil culo svoje bolezni, še tolažilne besede nisi maral. Še vedno nam zveni tvoj glas, ko si s prepričevalnostjo recital, režiral in igral po naših odrih. Segel si nam v srce: posredoval si nam lepoto slovenske besede, najvišjo sladkost z grude naših očetov. Razgrinjal si pred mlade podobo tiste domovine, ki si jo nosil v globini srca in v katere rasti in nepremagljivost si s prepričanoostjo veroval. Od zgodnje mladosti do zadnjih dni življenja si bil velik in iskren Slovenec. Z gorečo vero v srcu si ljubil slovensko zemljo in kar se je svetlega rodilo iz nje. Le drobno peščico ti jo je dobra roka vsula na krsto. V njej naj strohni tvoje srce!

Zahvala ti, Frido, za opravljeno delo med nami!

Zahvala ti za zvestobo in vero v slovenstvo!

Živi križev pot v kasteljanskem jeziku v priredbi Slovenskega gledališča Buenos Aires.
Levo: režiser Lojze Rezelj; desno: Frido Beznik.

Podpolkovnik EMIL COF 85-LETNIK

Jubilant je bil rojen 18. januarja 1912 na Dunaju. Njegov oče je bil tamkaj državni uslužbenec. Ob razpadu Avstroogrske se je družina naselila v Kranju, kjer je mladi Emil končal peti letnik realne gimnazije in po šestem letniku, ki ga je obiskoval v Ljubljani, odšel na vojaško akademijo v Beograd.

Ko je končal vojno akademijo v Beogradu, je svoje prvo službeno mesto nastopil kot

topniški podporočnik v Slovenski Bistrici. S te naše severne meje je bil kmalu nato službeno poslan na skrajni jug Kraljevine Jugoslavije blizu grške meje, v Makedonijo. Želja in volja po izpopolnjevanju ter nagnjenje do tehniške stroke sta ga vodili na vojni geodetski inštitut v Beograd, odkoder je izšel z naslovom geodetskega kapetana. Ko si je v letih 1941-1942 Komunistična partija v Sloveniji nadela krinko osvo-

bodilne fronte in je začela zvaljati jugoslovanske oficirje v svoje vrste, Emila Cofa ni mogla omrežiti. Sami dogodki so mu kmalu pokazali, kje je nje-

govo mesto. Šel je k domobranecem in postal šef domobranske oficirske šole v Mostah. Ko je gestapo septembra 1944. leta aretirala majorja Vladislava Križa, je Cof postal poveljnik prvega, stiškega udarnega bataljona domobrancev.

V Argentini se je Emil Cof uveljavil kot mož vestnega dela v službah, ki jih je opravljal do svoje upokojitve. Znan je pa tudi kot nesebični in neumorni dolgoletni tajnik Zedinjene Slovenije ter požrtvovalni ustvarjalec naše skupnosti. Ob visokem jubileju se čestitkam in izrazom priznanja pridružuje tudi naša revija z najboljšimi željami.

Zahvala za iskreno in nesebično prijateljstvo!

Ločil si se od nas v ljubezni in skromno. Skoraj na tihem in mnogo prezgodaj. Neizmerni vrči moči so ostali še v tebi neužit. Komu bodo dogoreli tvoji srčni ognji?

Kakor tihi popotnik, z neutrušnim hre-

penenjem v srcu za lepim in čistim, stremeč proti neskončnosti, si odšel. Želimo ti, da bi ti bilo tam v božji zarji lepo!

Claudel je zapisal:

Kmet (Frido), tvoje delo je dokončano. Poglej prazno njivo: zemlja je posejana in plug že drugje

reže nove brazde...

Večer je! Usmili se, Gospod, vsakega človeka, ki po opravljenem delu prihaja k tebi kot otrok, ki mu skrbno pregledujejo roke.

Moje niso nič dolžne. Dokončal sem svoj dan.

Frido Beznik I. 1980 v igri „Veliki oder sveta“ (Calderón de la Barca).

+ ODŠLI SO +

Prof. Jože Osana

Jože Osana se je rodil leta 1919 v Ljubljani, kjer je študiral na klasični gimnaziji in leta 1939 z odliko maturiral. Na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani je leta 1943 diplomiral iz primerjalne književnosti. Že v rani mladosti se je zanimal za glasbo. Prvi klavirski pouk je dobil pri opernem pevcu Jožetu Gostiču, nato pa pri Mariji Vogelnikovi na Glasbeni matici ter pri Janku Ravniku in Antonu Trostu na Glasbeni akademiji. Po drugi svetovni vojni se je umaknil v emigracijo in se leta 1946 izpopolnjeval v klavirski igri na Academia Chigiana v Sieni pri Giovanniju Agostiju, nato pa pri njem zasebno v Rimu.

Leta 1948 se je preselil v Buenos Aires, kjer je deloval kot glasbeni pedagog in koncertni pianist. Zelo znane so bile njegove klavirske spremljave pri recitalih slovenske operne pevke Franje Golobove. Občinstvo je te recitale navdušeno spremljalo. Imel je tudi zasebno glasbeno šolo. Napisal je zelo dolgo muzikološko razpravo *Musica perennis* in jo leta 1951 objavil v *Vrednotah*. Redigiral je več izdaj klavirskih skladb in bil strokovni svetovalec pri ploščah CBS. Leta 1971 se je preselil v Toronto, kjer je prevzel službo

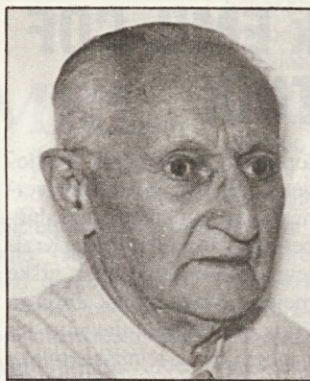
organista v slovenski župniji Brezmadežne s čudodelno svetinjo in tam deloval polnih 25 let. Z zborom je med drugim izvajal Mozartovo Kronanjsko mašo in priredil več koncertov Marijinih pesmi: z njim je gostoval v Clevelandu. V letu 1979 je na koncertu spremljal operno pevko Vilmo Bukovčevo, njen sopetec pa je bil solist Blaž Potočnik. Po njegovi zaslugi in ob njegovi spremljavi sta tudi izdala ploščo. Nekaj časa je tudi vodil mladinski pevski zbor in učil petje v slovenski sobotni šoli v New Toronto. Napisal je tudi nekaj skladb, med njimi dr. Kremžarjevo Slovenijo v svetu, ki je postala zelo priljubljena tudi v domovini. Napisal je številne priredbe cerkvenih in svetnih pesmi. Priredil je Baragov oratorij, ki so ga izvajali ob Baragovih dnevih v Severni Ameriki. Zelo znana je njegova Pastirska maša, ki jo je zbor izvajal ob božičnem času. Za veliko noč je priredil niz velikonočnih pesmi, kakor tudi petje pasijonov za veliki teden.

Lani spomladi je začel boleti. Maja je bil operiran. Bil je več tednov v bolnišnici, katero je po uspešni operaciji zapustil. Ko bi prišel k sebi, bi imel operacijo na srcu, pa ga je prehitela smrt. Preminul je v soboto, 21. decembra 1996, v bolnišnici v vzhodnem Torontu.

Valentin Barle

Dne 31. decembra lanskega leta je v Slovenski vasi v Lanusu umrl naš rojak Valentin Barle, doma iz Straže (Brdo pri Lukovici), star 86 let, krojač po poklicu.

Pogrebno mašo je daroval g. Jože Škerbec v četrtek 2. januarja ob somaševanju superiorja Janeza Petka, obeh pokojnikovih sinov duhovnikov Fran-

ceta in Jaka, ter župnika Mirka Grbca.

V začetku svete daritve je superior Petek podal nekaj misli iz življenja pokojnega očeta Valentina. Med drugim je dejal: „Izgubili smo uglednega in vernega očeta. Bil je nam vsem zgled velike delavnosti. Pred revolucijo se je v domovini prosvetno in politično udeleževal. Dobro je vedel, kje je njegovo mesto. Zato se je kmalu včlanil v slovensko domobranstvo. Bil je globoko veren. Ni se bal življenja. Ustvaril je veliko družino: šest otrok, pet sinov in eno hčer, vsi so preskrbljeni. Živel je iz vere, upanja in ljubezni. Po trudapolnem življenju naj počiva v miru pri Bogu.“

Terezija Hrastnik

26. januarja je umrla v Ramos Mejiji blaga žena, gospa Rezka Hrastnik roj. Aškerc. Rajna se je rodila 23. septembra 1913 v Rimskih Toplicah v verni in narodno zavedni družini. Vojne razmere in strahote

komunistične revolucije so hudo prizadele njeno družino. Imela je tudi brata domobranca. V težkih razmerah je morala zapustiti svoje. 7. maja 1945 je odšla s svojo sestrično Angelo na begunsko pot preko Ljubelja na Koroško. Od tam ju je vodila pot v Italijo skozi več taborišč. Končno sta obstali v taborišču Riccione. Tam se je rajna spoznala z Jakobom Hrastnikom in se z njim junija 1947 poročila. Iz Italije sta se odselila v Argentino, kjer sta si s pridnim delom postavila svoj dom v San Justu. V tem kraju sta vsa leta srečno živela. Že nekaj let pa je rajna Rezka bolehal. Lansko leto meseca avgusta ji je nenadoma umrl mož in od tedaj se ni več opomogla. 26. januarja se ji je ustavilo srce. Naslednjega dne je našla svoj zadnji dom na pokopališču Villegas.

Rajna se je po prihodu v Argentino vključila v slovensko versko skupnost v Ramos Mejiji. Bila je članica KA in pomagala pri Dušnopastirskem skladu. Bila je vsa leta redna in vestna pevka ramoškega cerkvenega pevskega zbora. Nikoli ni manjkala ne zamudila nobene vaje ne sv. maše. Zdaj se je pridružila v večnosti vsem rajnim iz zbora, pevovodju in pevcem. Naj njo in vse imenovane dobri Bog sprejme med nebeške zборе! Vsemogočni naj ji bogato poplača zvestobo in dobroto. Sorodnikom, znancem in prijateljem naj bo spomin na rajno lep zgled ponižnosti, vdanosti in zvestobe svetim idealom.

Ivanka Krušič

Dr. Ivan Prijatelj

Ivan Prijatelj je bil rojen 31. maja 1930 na Škrlovcu v fari Sv. Gregor pri Velikih Laščah. Po končani ljudski šoli je šel leta 1942 na klasično gimnazijo v Ljubljano. Njegov najstarejši brat France je bil kot vaški stražar zajet na Turjaku in oktobra 1943 ustreljen v Jelendolu. Meseca maja 1945 je Ivan z nekim svojim sošolcem bežal pred partizani iz Ljubljane in se podal

preko Ljubelja na Koroško. Posebej sta šla na isto pot tudi sestra in mladoletni brat, ki pa nista prišla v Avstrijo, ker so ju partizani zajeli in zaprli za nekaj časa v Novem mestu.

Na Koroškem se je Ivan vpisal v begunsko gimnazijo in nadaljeval s študijem v taboriščih Lienz in Spittal ob Dravi. Ker je bil mladoleten in brez svojcev, je stanoval v dijaškem konviktu,

ki ga je vodil frančiškanski pater Fortunat Zorman. Bil je ves čas član dijaške Marijine kongregacije in Katoliške akcije. V Argentino je prišel februarja 1949. Na priporočilo salezijanskega duhovnika Janka Mernika je bil sprejet v zavodsko gimnazijo v Bernalu, kjer je začel s srednješolskim študijem v španščini in delal izpite od razreda do razreda. Čez nekaj časa je zapustil ta učni zavod in nadaljeval s polaganjem izpitov na jezuitskem Salvadorju v Buenos Airesu. Da se je preživljal, si je poiskal službo v tekstilni tovarni. Po dovršeni srednji šoli se je vpisal na medicinsko fakulteto buenosaireške univerze. V času visokošolskega študija je bil član SKAD-a in se pogosto udeleževal predavanj pri Slovenski kulturni akciji. Potem je zamenjal službo in iz tkalca postal soboslikar. Po dolgih letih garanja - dela v službi in sočas-

nega univerzitetnega študija - je meseca marca 1966 končno diplomiral in postal zdravnik. Prakticiral je po raznih buenosaireških bolnišnicah. Zadnja leta je bil zaposlen v slovenskem podjetju v San Martinu.

Meseca maja lanskega leta je odkril zahrbtno bolezen. Začel se je zdraviti, nekaj časa doma, potem pa tudi v bolnišnici in imel do zadnjega upanje na ozdravitev. Žal bolezni ni bilo več mogoče ustaviti. Hiral je vedno bolj, trpljenje se mu je stopnjevalo, dokler ni dočrpel. To se je zgodilo 9. februarja 1997. Naslednjega dne je bil pokopan na moronskem pokopališču. Kot človek globoke vere je umrl lepo pripravljen na smrt.

Pokojnega Ivana lahko prištevamo med tiste rojake, ki so bili žrtve izrednih razmer med vojno in revolucijo na Slovenskem. Od svojega 10. leta naprej

je moral doživljati največje življenjske pretrse, živeti ločen od družine, zapustiti domovino in se popolnoma sam prebijati skozi življenje v tujini. Delno pa je bil žrtev tudi lastnega značaja. Zastavil si je visoke cilje - morda prezahtevne - in jih hotel za vsako ceno doseči. Za to je dolga leta napenjal vse sile in morda ne brez posledic. Njegova tragika je bila v tem, da je sicer vzdržal do konca in dosegel zaželene poklice, ne pa notranjega zadovoljstva in še manj, da bi žele sadove svojega napora. Potem se je še bolj zaprl vase in to ga je morda tudi strlo. Dobri Bog, ki ga je preskušal s tem križem v življenju, naj ga v večnosti bogato poplača. Naj bo srečen v družbi svojih najdražjih, od katerih je živel ločen večino svojih let. Z Ivanom, ki je bil najmlajši v družini, je odšel zadnji član Prijateljeve družine sedmih otrok.

BISERNA POROKA ZAKONCEV MEHLE IZ SAN JUSTA

1. februarja 1997 sta gospod Alojzije Mehle in gospa Jožefa roj. Seme obhajala 60-letnico svoje poroke. Jubilej sta praznovala v

okrog svojih domačih z zahvalno sveto mašo v cerkvi Marije Pomagaj.

Jubilant je v mladosti študiral v Kmetijski

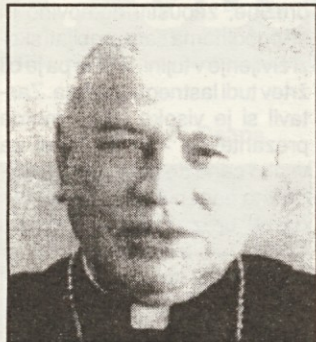
šoli na Grmu in v Zadrugi šoli v Ljubljani, gospa Jožefa pa v gospodinski šoli pri uršulinkah. Po poroki 1. februarja 1937 sta živela na Perovem pri Grosuplju.

Ko so med vojno začeli komunisti z revolucionarnim terorjem, se je žena z dvema otrokoma zaradi varnosti preselila v Ljubljano, Alojzije pa je odšel k vaškim stražam na Polico in kasneje k domobrancem. Po nastanku domobranske postojanke v Grosupljem sta se oba vrnila domov, Alojzije pa je potem v Grosupljem prevzel celó mesto župana.

5. maja 1945 sta tudi Mehletova zaradi komunistične nevarnosti odšla na begunsko pot proti Ljubelju. S seboj sta vzela 6-letnega sina, triletno hčerko pa pustila doma pri stari mami. Njuna pot iz Avstrije je vodila v Italijo skozi taborišča Monigo, Servigliano, Senigallia in Barletta. Po treh letih taboriščnega življenja, kjer se jima je rodila še ena hčerka, sta se odločila za Argentino. Mehletova družina je prišla v buenosaireško пристanišče z ladjo „Santa Cruz“ 30. marca 1948.

Ko so zapustili Imigrantski hotel, so dobili prvo stanovanje v stari hiši, ki je bila na zemljišču sedanje Slovenske hiše v ulici Ramón Falcón. Čez eno leto so se Mehletovi že preselili v svojo hišo v predmestju Lomas del Mirador. Takoj ko je bilo to možno, sta Mehletov ata in mama dobila hčerko iz Slovenije.

IZ SLOVENIJE

Msgr. Eugenio Ravignani

Novškok v Trstu. 4. januarja je papež Janez Pavel II. imenoval naslednika pokojnemu tržaškemu škofu Lorenzu Bellomiju. Novi škof je msgr. Eugenio Ravignani, ki je bil doslej škof v Vittorio Veneto pri Benetkah. 66-letni škof se je rodil v Pulju, v duhovnika je bil posvečen leta 1955, v škofa pa 1983. Rojen je bil 1932, leta 1946 je družina skupaj z drugimi begunci zapustila Pulj in se naseli-

la v Trstu. Po duhovniškem posvečenju je deloval po tržaških župnijah kot nedeljski kaplan in poučeval na srednjih šolah, opravil podiplomske študije v Rimu, študiral književnost na univerzi v Trstu, bil kaplan v stolnici, deloval med študenti v Katoliški akciji, navezoval ekumenske stike z drugimi krščanskimi skupnostimi in judovsko skupnostjo v Trstu, od leta 1968 bil vzgojitelj in predstojnik v semenišču in deloval pri škofijskem tiskovnem uradu, 1983 pa bil posvečen v škofa.

Tržaški slovenski verniki upajo, da bo novi škof nadaljeval z načinom dela škofa Bellomija, ki se je naučil slovenskega jezika in imel prijateljske odnose s slovenskimi verniki. Pri prvem javnem nastopu je v stolnici sv. Justa 2. februarja dejal v

slovenščini, da so „bratje in sestre slovenskega jezika“ živ del tržaške cerkvene skupnosti.

Odlikovanje iz Vatikana.

Ministra za notranje zadeve Republike Slovenije Andreja Štera in predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti prof. dr. Franceta Bernika je papež Janez Pavel II. odlikoval z visokim priznanjem: Štera z vitezom velikega križa, akademika Bernika pa z vitezom komendatorja reda sv. Gregorija Velikega za zasluge ob papeževem obisku. V navzočnosti vseh slovenskih škofov ter drugih odličnih zastopnikov kulturnega, znanstvenega in družbenega življenja v državi sta odlikovanji 20. januarja v slavnostni dvorani nadškofijskega doma v Ljubljani izročila apostolski nuncij nadškof Edmond Farhat in ljubljanski nadškof dr. Alojzij

Dr. Jože Krašovec

Šuštar.

Priznanje biblicistu dr. Jožetu Krašovcu. Združenje bibličnih družb je izvolilo za člana akademskega foruma za Evropo in Bližnji vzhod prof. dr. Jožeta Krašovca. Namen Akademskega foruma Združenih bibličnih družb je oblikovanje in izvajanje načel o prevajanju Svetega pisma. S posredovan-

Zgodovinska slika. 3. razred Slovenske begunske gimnazije v Spittalau na Koroškem, leto 1948-49. **V prvi vrsti sedijo:** Franc Rode (novi ljubljanski nadškof in metropolit),

Dušica Capuder, prof. Franc Petančič, Anton Rant (salezijanski duhovnik) in

Martina Gazvoda. **Druga vrsta, od leve:** Majda Pahor, Ana Štefe, Jože Tomažević, France Bergant (duhovnik, profesor), Valentin Bohinc, Valentin Selan, Vital Ašič, Miro Anžič, Franc Medved, Mira Draksler in Cveta Kajfež. **Tretja vrsta:** Angela Moder, Tilka Tekavec, Angela Podržaj, Magda Novak, Marija Draksler, Terezija Lužovec in Poldka Krajnik.

V ozadju na levi: salezijanec prof. Alojzij Luskar.

S prejšnje strani

BISERNA POROKA...

Sedaj živita v San Justu že skoraj 25 let. V zakonu se jima je rodilo šest otrok: tri dekleta in trije fantje. Prvi fant je umrl osem dni po rojstvu. Vsi ostali živijo v Argentini: Lojze, Jožica z družino, Cvetka, Marija z družino in Jože z družino. Imata 10 vnukov.

Gospod Alojzij še danes, pri 85 letih, goji sadna drevesa, kot se je naučil v kmetijski šoli, da lahko razdaja sadje znancem in sosedom. Vse vnuke je naučil cepiti in gojiti sadno drevje na svoji kmetiji v kraju González Catán. Gospa Jožefa pa kljub svojim 83 letom še vedno gospodinja in kuha malinovec, marmelade in podobno.

Čestitkam njunih otrok in znancev se pridružuje tudi naša revija. Bog naj ju še dolgo ohranja v zdravju in zadovoljstvu!

jem izdelkov raziskav iz področja prevajanja člani Akademскеga foruma s smernicami pomagajo uradnim svetovalcem, ki so na voljo skupinam prevajalcev med njihovim delom na novih prevodih v razne jezike.

S tem imenovanjem Združenje biblične družbe posredno daje posebno priznanje, da novi slovenski standardni prevod Svetega pisma temelji na pravih načelih.

Akademiku Krašvcu je podelil visoko državno odlikovanje, srebrni častni znak svobode, predsednik Republike Slovenije Milan Kučan „za zasluge na področju bibličistike in še posebej za zasluge pri novem komentiranem prevodu Svetega pisma v slovenščino“.

Akademiki Ušeničnik, Veber in Pitamic - neizbrisni člani SAZU. Iz seznama članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti so po drugi svetovni vojni iz političnih razlogov bila izbrisana imena odličnih Slovencev, akademikov: dr. Leonida Pitamica, dr. Aleša Ušeničnika in dr. Franca Vebera. Svinčeni časi, kot jim pravimo, ko se nam oko ozira v polstoletno preteklost, so po ideološki in politični volji njenih oblastnikov morali zaznamovati tudi najvišjo znanstveno ustanovo Slovensko akademijo znanosti in umetnosti.

Ušeničnik (rojen v Poljanah nad Škofjo Loko 1868, umrl v Ljubljani 1952), filozofom in teologom najznamenitejše ime. Izdal je Sociologijo (1910), Uvod v krščansko sociologijo (1920), Socialno vprašanje (1925), Socialno ekonomijo (1926), Knjigo o življenju (1916), Kulturno-politična predavanja (1919), Uvod v filozofijo I-II (1921, 1924), Ontologijo, Vzgojeslovna načela. V filozofiji je bil predstavnik neotomizma, profesor filozofije na Teološki fakulteti v Ljubljani, redni član SAZU je bil od njene ustanovitve leta 1938.

Filozof Veber (rojen v Gornji Radgoni 1890, umrl v Ljubl-

Dr. Franc Veber

Dr. Aleš Ušeničnik

Dr. Leonid Pitamic

jani 1975) je bil dopisni član SAZU od maja leta 1940, na Univerzi v Ljubljani pa profesor modroslovja. Med mnogimi deli so pomembnejša naslednja: Sistem filozofije I. (1921), Uvod v filozofijo (1921), Problemi sodobne filozofije (1923), študija Znanosti in vera (1923), Etika (1923), Analitična psihologija I. in Očrt psihologije (1924), Estetika (1925). Kot učenec Meinonga je razvijal njegovo „predmetnostno teorijo“ (Etika, Problemi filozofije, Vprašanja stvarnosti).

Pitamic (rojen v Postojni 1885, umrl v Ljubljani 1971) je bil slovenski pravnik in diplomat; prvi dekan pravne fakultete Univerze v Ljubljani (1919/1920, spet dekan v študijskem letu 1941/41, potem vse do upokojitve 1952 redni profesor), redni član SAZU od njene ustanovitve. Poleg temeljnega njegovega dela o „Državi“ (v slovenščini 1927, v angleščini 1933, ponatis v slovenščini 1996) več drugih knjižnih izdaj in okrog 70 monografij, člankov, razprav in ocen, ki jih je pisal in objavjal v več jezikih (zlasti v slovenščini, nemščini in angleščini). O njegovem pomenu pričajo tudi priznanja in članstva v znanstvenih in strokovnih organizacijah, ustanovah in društvih. Med najpomembnejša priznanja in članstva sodijo častni doktorat Kato-liške univerze v Washingtonu, častno članstvo v Filozofski akademiji Univerze v Georgetownu in v ugledni American Bar Association, članstvo v Mednarodnem inštitutu za javno pravo v Parizu, v Mednarodni diplomatski

akademiji v Parizu, v Amerikem društvu za mednarodno pravo in v Slovanskem inštitutu v Pragi. Priznanja je prejemal tudi v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu.

Junija 1948 Prezidij Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije iz političnih razlogov ni potrdil Pitamica, Ušeničnika in Vebera za redne člane SAZU.

To je pomenilo, da jih ni več na seznamu akademikov, ki so potrditev dobili. Poslej jih med akademiki preprosto ni bilo, ne da bi bilo z besedico pojasnjeno, kakšni so bili razlogi za takšno odločitev.

Sredi decembra 1996 so člani SAZU na svoji skupščini pod predsedstvom prof. dr. Franca Bernika soglasno sklenili, da brez omejitev in v celoti posmrtno rehabilitirajo vse tri zaslužne akademike.

„Družina“ na več straneh.

„Družina“, slovenski katoliški tednik, je začela letos izhajati na več straneh, redno na 24, ob posebni priložnostih pa na 32. Direktor in glavni urednik je dr. Janez Gril, odgovorni urednik Franci Petrič, tehnični urednik Tone Seifert, uredniki: Jože Zadravec (Vera in kultura), Jože

V nedeljo, 23. februarja 1997, je bila krščena v cerkvi Marije Pomagaj CINTIJA SMRDELJ, hči Ivota in Irenke roj. Loboda.

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Ali bi bivši komunisti pridigali, naj pozabimo preteklost, če bi bilo v preteklosti vse bleščeče?
- Kdor veliko ve, bo moral v starosti veliko pozabiti.
- Z navadno kostjo lahko podkupiš samo navadnega psa.
- Nazaj v stare zmage!
- Vse teče, oni se ne menjajo.
- Pri nas se nikoli ne vračamo na staro, vselej se vračamo na nekaj novega.
- Biti naprednjak, to je danes poklic.
- Uspehe sejte po časnikih, tam rastejo najhitreje!
- Prepričali so me, vendar jim ne verjamem.
- Samo kazen brez zločina je strašnejša od zločina brez kazni.
- Revolucija je še zmeraj mlada, ne glede na to, da so njeni sinovi postali dedje.
- Dražje ko je življenje, bolj poceni je človek.

Pavlič (Cerkev po svetu), dr. Vinko Škafar (Naša družina).

V uvodniku v 1. letošnji številki Družine piše urednik Petrič med drugimi: „Danes se postavlja pred verski tisk na Slovenskem nov izziv. Nekateri do zdaj zvesti bralci slovenskih verskih listov si zastavljajo vprašanje, čemu brati, ko pa radijske in televizijske postaje poročajo o vseh pomembnejših dogodkih iz življenja Cerkve in

vernih. To so bolj izgovori kakor pa resnični razlogi za odločitev, da nekdo ne bo več naročen na verski tisk. Odpoved naročnine in prekinitev branja verskega tiska je ponavadi tudi začetek trganja z versko skupnostjo in Cerkvijo... Če hočemo ohraniti pristno povezanost z Bogom, s skupnostjo verujočih in živ zaklad vere, je potrebna navzočnost verskega časnika v naših domovih in družinah.“

malo za šalo

Odkritje - „Slavka, slišala sem, da se misliš ločiti. Kako je zdaj s tem?“

- „Res sem imela ta namen, toda prejšnji mesec se nam je pokvaril televizor in tedaj sem spoznala, da je moj mož prav prijeten in pameten človek.“

Vsakdanji kruh - „Zakaj prosimo Boga za kruh vsak dan? Lahko bi ga prosili le enkrat na teden,“ pravi katehet.

Lučka odgovori: - „Vsak dan ga prosim zato, da je kruh svež.“

Prometna - Policist ustavi voznika, ki predvje vozi: „Gos-

pod, boste malo pihali.“

- „Zakaj pa ne,“ odvrne voznik, „kje vas boli?“

Govorjenje - „Ne čakaj kar tjavdan,“ opominja oče sina. „Saj tudi jaz kdaj povem kakšno neumno, ampak vselej dobro premislim, kar rečem.“

Utvara - „Ko sem se poročil s svojo tajnico, sem se dal preslepiti utvari,“ toži direktor.

- „Kakšni utvari?“

- „Utvari, da narekovanje doma teče prav tako gladko kot v pisarni.“

Nasvet - „Ali bi ga ti vzela, če bi bila na mojem mestu?“ vpraša Karla prijateljico.

- „Čuj, na tvojem mestu bi vzela vsakega!“

Bolečine - „Gospod doktor, ne morem več,“ toži neki mož zdravniku. „Če pritisnem na trebuh, me boli, če pritisnem na glavo, me boli, če pritisnem na koleno, tudi boli. Kaj naj bi bilo narobe?“

- „Čisto preprosto,“ odvrne zdravnik, „zlomili ste si prst.“

Akademsko katoliško združenje Amos. V Mariboru združuje v svojih vrstah nad 300 članov. Večina je študentov in prihajajo iz vse Slovenije. Združujejo jih katoliške vrednote, zavezanost družbenemu nauku cerkve, duhovnost, prijateljstvo, izobraževanje. Združenje deluje že 4 leta. Njihov duhovni vodja je duhovnik dr. Ivan Štuhec.

KJE JE KAJ

Poslanica novega nadškofa in metropolita ljubljanskega	65
Kratek življenjepisa novega ljubljanskega nadškofa	66
S Kristusom v tretje tisočletje (Pastirsko pismo slovenskih škofov za post 1997)	67
Slovenska škofovska konferenca na srečanju s Kučanom	68
Kako sem doživljal škofa Rožmana - Škof Stanislav Lenič	69

Vstajenje je pesem zemljé - Vladimir Kos	71
Ali se revolucionarne metode ponavljajo? - Janez Gril	72
Ob „slovenskem Ciceronu“ razmišljajmo o sebi! - Zorko Simčič	73
Ljubemu Jezusu na križu - Vladimir Kos	74
Za revne ljudi ne smemo zidati revnih hiš! - Peter Opeka CM	78
Kloniranje - nesporno razmnoževanje - Alojzij Kuvovica	82
Praznovanje visokega jubileja jezuitov na Slovenskem	83

Brezvestnost v sodobnem gospodarstvu - Avgust Horvat	84
Častitljiva starost - Nadislava Laharnar	85
Osmo čudo sveta (2) - Vinko Rode	86
Vinograd pod Triglavom - Alojz Rebula	88
In memoriam - Frido Beznik umrl - Lojze Rezelj	90
Podpolkovnik Emil Cof - 85-letnik	91
Odšli so	92
Biserna poroka zakoncev Mehle iz San Justa	93
Iz Slovenije	94

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Tehnični urednik: Stane Snoj - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877 - Stavljene, oblikovanje in tisk: Talleres Graficos VILKO S.R.L.: EE. UU. 425 - (1101) Buenos Aires, Argentina - Telefax: (54-1) 307-1044 / 362-7215

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Kreys, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzu-ta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

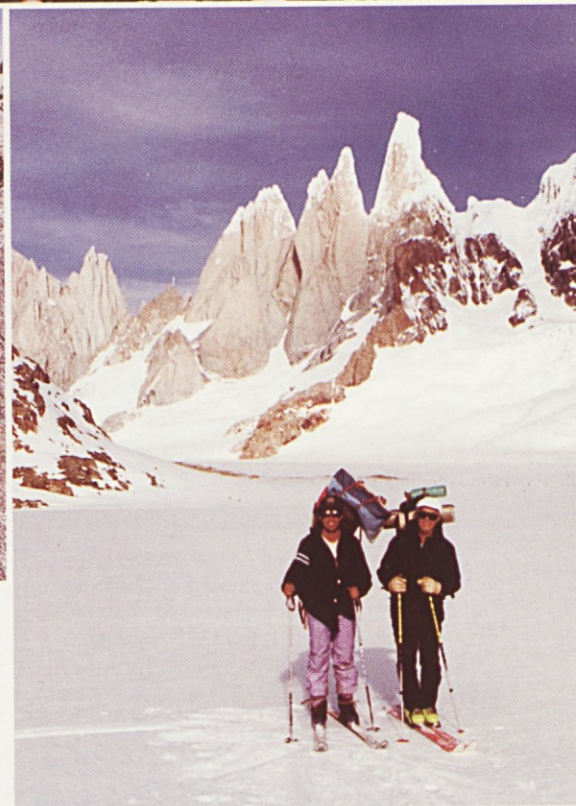
NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1997: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: José Škerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

Desno: Po biserni poroki gospoda Alojzija Mehleta in gospe Jožefe roj. Šeme v cerkvi Marije Pomagaj.

Spodaj: Strma je pot do slovenskega križa na vrhu Capille - 2167 m - v Bariločah.

Desno: Dinko Bertoncely in sin Bogdan na „celinske ledu”.
Spodaj levo: Marjan Mavrič, Dinko Bertoncely, Martin Mavrič, Blaž Ranzinger in Bogdan Bertoncely pod Fitz Royem.
Desno: Isti pred pogorjem Marconi norte z ledenikom, ki pada s „celinskega ledu”.

Slovenski pevski zbor iz Mendoze, ki ga vodi Fernando Mejías, na turneji po Sloveniji.
Božični koncert v Dobu pri Domžalah

Koncert v Logatcu

Letošnji udeleženci seminarja za učitelje slovenskih šol v izseljenstvu. **Od leve proti desni, prva vrsta:** Bibiana Bajda, Alenka Arnšek, Helena Rode, Pavla Grbec in Danica Petkovšek. **Druga vrsta:** Ana Selan, Marija Bernarda Štrubelj, Marjan Jože Loboda, Mojca Jelenc, prof. Metka Mizerit, Helena Žnidar, Marta Selan, Irena Peršuh, prof. Neda Dolenc in Veronika Vivod, ki je fotografirala. - 1. Na letališču Ezeiza 2. Ogljed knjižnice v Škofovih zavodih 3. Poslovilno kosilo v Mohorjevi 4. Nadškofovo povabilo na čaj s krofi.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovena. Director: José Skerbec
Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90-877
Composición, Armado e impresión: Talleres Gráficos VILKO S.R.L. - Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires - Argentina